

Nº 4
Περιοδ.

1366

ΕΚΘΕΛΙΣ

ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ,

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ

1877—1878,

Ἐπί τῆς ἐφορίας τοῦ Σ. ἀγ. Κυζίκου κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ, καὶ τῶν εὐγενεστάτων
κκ. Ζαγῆ Χρυσοβελόνου, Θεμ. Κουσοῦδη, Ζ. Ἀλεξανδρίδου, Λεωνίδου
Χρυσοβελόνου καὶ Ν. Πασπαλῆ,

ὑπὸ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΤΥΠΟΙΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣ.

1878.

4

1215

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ,

ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ

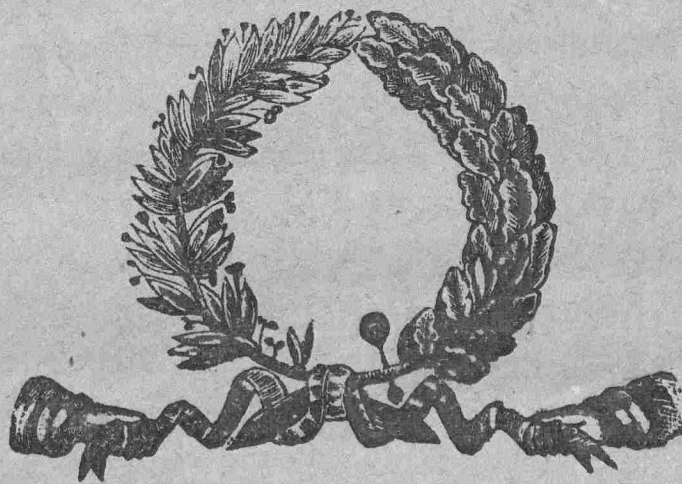
1877—1878,

Ἐπὶ τῆς ἐφορίας τοῦ Σ. ἀγ. Κυζίκου κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ, καὶ τῶν εὐγενεστάτων
κκ. Ζανῆ Χρυσοβελόνου, Θεμ. Κουσουῆ, Ζ. Ἀλεξανδρίδου, Δεωνίδου
κ. Χρυσοβελόνου καὶ Ν. Πασπαλῆ,

ὑ π ὶ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΤΥΠΟΙΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΣΙΕΡΟΣ,

1878.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ
1877—1878

τοῦ ἐκτελεστοῦ ἐστὶν ἡ τομὴ τοῦ βιβλίου καὶ ἡ ἐκδόσις αὐτοῦ
ἐπιβλέπει ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ ἐπίσκοπος καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος
καὶ ὁ ἐπίσκοπος καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος

ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΠΡΟΣΕΛΑΔΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ
1877

SISMANOGLIO
MEGARO

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1877 — 1878.

Τῆς 1ῆς Σεπτεμβρίου τοῦ αὐοῦ ἔτους ἐγένετο ἡ ἐναρκτήριος τελετὴ τῶν μαθημάτων τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, τελεθῆς ἐθέντος τοῦ ἁγιασμοῦ ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου ἀγ. Νικαίας καὶ Ἰωαννικίου, συμπαρόντος τοῦ προέδρου τῆς ἐφορίας σεβασμιωτάτου ἀγ. Κυζίκου καὶ Νικοδήμου, καὶ πολλῶν τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν.

Κατόπιν ὁ σχολάρχης κ. Ἰ. Ἀναστασιάδης, ἀρχιμανδρίτης, προσεφώνησε τοῖς μαθηταῖς σύντομον ἐναρκτήριον λόγον (Α), ὃν διεδέξατο ὁ ἐν ταῖς ἐνάρξεσιν εἰθισμένος λόγος (Β) τοῦ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς σχολῆς κ. Αἰμιλίου Νονόττου, θέμα ἔχων τὴν ἀγωγὴν καὶ διδασκαλίαν τῶν νέων.

Α'.

ΠΡΟΣΕΛΑΔΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ.

Ἀγαπητὰ τεχνία.

ΜΕΤΑ τὸν χρόνον τῆς ἀναπαύσεως ἀρχόμεθα πάλιν, σὺν Θεῷ, τῆς ἀγαπητῆς ἡμῖν ἐργασίας τῶν μαθημάτων ἐπὶ τῷ γνώ-

σιῶ ὑμῖν σκοπῶ τῆς ὑμετέρας κατὰ Χριστὸν μορφώσεως. Οἱ μαθητεύοντες ἤδη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σχολῇ καλῶς γινώσκετε ὅτι ὁ τῆς μαθητείας χρόνος εἶναι ἡ πολύτιμος τοῦ ἐπὶ γῆς βίου ὑμῶν περίοδος, ἐν ᾗ ἀποταμιεύεσθε ἐφόδιον ἀναγκαιότατον πρὸς τὸ θεαρέστως πολιτεύεσθαι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐμάθετε ἤδη ὅτι δὲν φοιτᾶτε εἰς τὴν Σχολὴν πρὸς ἀπλὴν καὶ ἄσκοπον κτῆσιν γνώσεών τινων, ἀλλὰ κτᾶσθε τὰς γνώσεις ὅπως χρήσησθε αὐταῖς εἰς τὴν πνευματικὴν ὑμῶν τελειοποίησιν. Ὅσα ἐμάθετε καὶ γινώσκετε περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς μαθητείας ὑμῶν, διδάξατε τοὺς νέους ἀδελφοὺς ὑμῶν, τοὺς τὸ πρῶτον ἐγγραφέντας εἰς τὸ μητρῶον τῆς ἡμετ. Σχολῆς, διὰ τῆς κοσμιότητος περὶ τοὺς τρόπους, τῆς ἐπιμελείας περὶ τὰ μαθήματα καὶ τῆς περὶ τὴν ἀναστρωφὴν φιλαδελφίας ὑμῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κατ' οἶκον καὶ ἀλλαχοῦ διατριβῇ ὑμῶν ἀπειδείξατε ἔργῳ τοῖς γονεῦσι καὶ συγγενέσι καὶ κηδεμόσι καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, μεθ' ὧν σχετίζεσθε, ὅτι εἶθε μαθηταί, δηλονότι νεανίσκοι ἔχοντες κύριον ὑμῶν ἔργον τὸ ἐφαρμόζειν εἰς τὸν βίον ὑμῶν ἅπερ μαθάνετε χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα ἐν τῇ Σχολῇ. Ὁ ἄκοσμος καὶ ἄσεμνος μαθητὴς ἀναξίως φέρει τὸ τίμιον ὄνομα τοῦ μαθητοῦ, διότι ἐξελέγχεται ὡς μῆμεμαθηκῶς τὰ σωτήρια διδάγματα τῆς Σχολῆς. Μιθεὶς λοιπὸν ἐξ ὑμῶν καταδεχθήτω νὰ ἦναι ψευδώνυμος μαθητὴς, ἀλλὰ σπουδαζέτω νὰ ἀποδεικνύῃ ἐν τῇ συμπεριφορᾷ αὐτοῦ τοὺς καρπύς τῶν ὧν κτᾶται βαθμηδὸν ὠφελιμῶν γνώσεων. Ὁδηγεῖτε ἐν φιλαδελφίᾳ οἱ ἀρχαιότεροι τοὺς νεώτερους, βοηθεῖτε οἱ δυνατώτεροι τοῖς ἀδυνάτοις, ὑποτασσόμενοι τοῖς διδασκάλοις, τοῖς πνευματικοῖς ὑμῶν τούτοις πατράσιν, ἐν φόβῳ Θεοῦ, καὶ προθύμως πειθόμενοι τοῖς νόμοις τῆς Σχολῆς. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ὀλίγα παραγγέλματα ἀποτείνων σήμερον ὑμῖν, ἐπιφυλάσσομαι νὰ ἐπιναλάβω αὐτὰ πληρέστερον ἐν ἐκάστη τάξει ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρώτου μου μαθήματος. Νομίζων δὲ σήμερον ἰκανὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα, παραδίδωμι τὸν λόγον τῷ ἐλλογίμῳ καθηγητῇ κ. Αἰμιλίῳ Νοννότῃ, ὃς ἔλαχε νὰ λαλήσῃ κατὰ τὸ ἔθος ἐν ταῖς ἐνάρξεσι ταύταις.

Β.

ΛΟΓΟΣ ΑΙΜ. ΝΟΝΝΟΤΟΥ.

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι.

Ἐντιμος καὶ φιλόμουσος ὁμήγουρις.

«Σοφὸς ὁ πολλὰ εἰδὼς φύα» Πινδ. Ὀλυμ. II. 464.

ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΟΣ πάλιν ἐνώπιον ὑμῶν, ἵνα κατὰ τὰ νενομισμένα προσενέγκω ἀπαρχὰς τινὰς τοῦ ἐπ' αἰσίοις τοῖς οἰωνοῖς σήμερον ἐγκαινιζομένου σχολικοῦ ἔτους, λέγω ὅτι καὶ προηγουμένως πρὸς δικαιολογίαν τῆς συχνῆς ἐμφανίσεώς μου καὶ παρηγορίαν τῶν πεθούντων ἵνα ἀκούσωσι φωνῆς ἐμπειροτέρας, ἧς πᾶσα λέξις ἀπόφθεγμα σοφίας καὶ πείρας δύναται νὰ λογισθῇ. Ἡ ἡμετέρα Σχολὴ ὑπὸ τὸ ῥυπαρὸν αὐτῆς τριβώνιον καὶ τοὺς καταρρέοντας τοίχους αὐτῆς πολλὰ ἔχει τὰ συνιστάντα αὐτῇ εἰς τὸν σεβασμὸν τοῦ γένους, ὧν ἐν, οὐχὶ τὸ ἐλάχιστον, ἐστὶν ὅτι συνάπτει ἐν ἀκλονήτῳ ἁρμονίᾳ ἄκραν συντηρητικὴν κότητα μετ' ἀδιαλείπτου καὶ σταθερᾶς προόδου, καὶ ὁμοιάζει ταῖς ἀρχαίαις ἐκείναις καὶ εὐγενέσιν οἰκογενείαις, ἐν αἷς αἰ τῆς πίστεως, τιμῆς καὶ φιλοπατρίας παραδόσεις ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταδιδόμεναι, παρέχουσί τι τὸ πατριαρχικὸν καὶ καθοσθηκὸς καὶ εἰς τὰ νεώτατα μέλη τῆς οἰκογενείας, ἅτινα συνάπτουσιν ἐν αὐτοῖς τὰς εὐγενεῖς παραδόσεις τοῦ παρελθόντος μετὰ τῆς τάσεως πρὸς κίνησιν καὶ πρόοδον ἐν τῷ μέλλοντι.

Τοιαύτην οἰκογένειαν σεμνυνόμεθα συνιστάντες καὶ οἱ καθηγηταὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς οὐχὶ ἐκ προσωπικῆς φιλαυτίας, ἀλλ' ἐξ οἰκογενειακῆς ἀξιοπροεπίας, καὶ τασσόμεθα ἐκαστοτε οἱ νεώτεροι ἵνα, κατὰ τὰς δημοτελεῖς ταύτας πανηγύρεις, προσφέρωμεν τοῖς προσερχομένοις τῆς ἐπιστήμης τὸν ἀσπασμόν. Εἰ δέ τις ἐρωτᾷ ἡμᾶς πόθεν ἄρυόμεθα παρρησίαν καὶ κῦρος ἵνα θίγωμεν ἐνίοτε σπουδιότατα ἐπιστημονικὰ καὶ κοινω-

νικά ζητήματα, ἀπαντήσομεν, ὅτι ἐκ τῆς οἰκογενείας, ἧς μέλη ἔσμεν καὶ ἐκ τῶν ὀπισθεν ἡμῶν καθημένων πολιοτρίχων ἡμῶν συναδέλφων.

Τὰ πάντα ἐπὶ τῆς γῆς κινουῦνται, ἐν τε τῷ ὑλικῷ καὶ τῷ ἠθικῷ κόσμῳ, καὶ οὐδέν ἐστι τὸ σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον, ἐκτὸς τῶν νόμων αὐτῶν, τῶν τεθέντων ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, ὅπως διέπῳσι τὴν ἀένναον ταύτην κίνησιν· οὐδέν ἀκίνητόν ἐστι πλὴν τοῦ κινουῦντος καὶ τῶν νόμων, καθ' οὓς τελεῖται ἡ κίνησις. Ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ ταύτῃ ῥοῇ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἄλλοτε ἀλλοχόσσε μεθίσταται ἢ ὑπεροχῇ, ἢ τε διανοητικῇ καὶ ὑλικῇ, καὶ τὸ κέντρον τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἡ Ἀνατολὴ, ἐξ ἧς τὸ φῶς, ἀφ' οὗ ἤστραψε καὶ ἠκτινοβόλησε πρὸς δυσμὰς μέχρι τῆς πτώσεως τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων, νέαν ζωὴν παρασχούσα τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ θανάτου τῆς, ἀναγκάζεται σήμερον παρ' αὐτῆς ὀπισθοδρομικῶς ν' ἀναμμένη τὸ φῶς, καὶ ἐν μόχθοις καὶ ὀδύναϊς ν' ἀπομιμηται ὅ,τι αὐτὴ μετέδωκε τῇ δύσει.

Αὐτὴ ἡ ἐφευρούσα καὶ διδάσσα κατῆλθε σήμερον εἰς βαθμὸν μιμητοῦ. Καὶ φαίνεται μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως εὐχερὲς τὸ ἔργον τοῦ μιμητοῦ· πρόκειται ἀπλῶς ν' ἀσπασθῇ καὶ μεταφέρῃ τις παρ' αὐτῷ ὅ,τι διὰ μόχθων μακρῶν οἱ ἄλλοι ἐφεῦρον· ἀλλ' οὐδὲν δυσχερέστερον τούτου· καὶ εὐκολώτερον, ὡς κοινῶς λέγεται, ἀρπάζει τις ἀπὸ τῶν στιβαρῶν χειρῶν τοῦ Ἡρακλέους τὸ ῥόπαλον ἢ ἓνα μόνον νόμον, ἐν μόνον ἔθιμον ἀπὸ τῶν γειτόνων αὐτοῦ.

Τὸ ἀγγλικὸν πολίτευμα θαυμάζεται διὰ τὴν σταθερότητα αὐτοῦ, τὰ καλὰ ἀποτελέσματα, τὸ ἐπικρατοῦν ἀκλόνητον σέβας πρὸς τὸν νόμον καὶ ἄλλας ἀρετάς, αἵτινες κατέστησαν αὐτὸ πολυθρύλητον καὶ ἀντικείμενον θαυμασμοῦ καὶ μιμήσεως παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἀθηναίοις, τοῖς ἀεικινήτοις Γαλάταις, καὶ πολλαὶ ἀπόπειραι ἐγένοντο πρὸς μίμησιν αὐτοῦ ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ πᾶσαι ἀπέτυ-

χον· διότι τὸ καλὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα ἱστορικαὶ περιστάσεις ἐγέννησαν καὶ ἐθεμελίωσαν αὐτὸ, κακὸν ἐστὶ καὶ δυσεφάρμοστον ἐπὶ τάδε τῆς Μάγχης, ἐνθα αἱ περιστάσεις αὗται ἐλλείπουσιν.

Ἐκ τούτου ὅταν ῥίψῃ τις βλέμμα ἐν κοινωνίᾳ ἠνάγκασμένη νὰ μιμηται τὰ τῶν ἄλλων, παραδόξως παθαίνεται βλέπων ἀεῖποτε δύο κόμματα ἴσα τὴν φιλοπατρίαν, τὰ φῶτα, τὴν πρὸς τὸ ἀγαθὸν ῥοπὴν, πλὴν ἀντίθετα ὅλως φρονούντα καὶ ἀντιστρατευόμενα πρὸς ἄλληλα, ἐκάτερα ἐν ὀνόματι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς δημοσίας ἠθικῆς καὶ προόδου. Τὸ μὲν, σεβαστὸν ἐκ τῆς πείρας, τῆς σοφίας καὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων, τὸ τῶν γέροντων, τὸ τῶν Κατῶνων, ἀντέχεται, μετ' ἀσπόνδου δυσκαμψίας, τῶν ἀρχαίων ἐθῶν καὶ ἀνακηρύσσει δηλητηριῶδες πᾶν ξενικὸν ἔθιμον, καὶ διαφθορέας τῆς κοινωνίας τοὺς εἰσάγοντας τὰ ξένα ἤθη εἰς τὴν ἱερὰν κιβωτὸν τοῦ ἐθνικοῦ βίου. Ἄνευ ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἄνευ ἐκτεθηλυμένων ὀρχήσεων καὶ κώμων Ἀλκιβιάδου, ἄνευ ἀττικῆς ἄλατος καὶ πολυλογίας ἡ Ῥώμη κατίσχυσε πάντων τῶν ἐθνῶν, ἄνευ τούτων θέλει διατηρήσει τὴν τάξιν καὶ δόξαν αὐτῆς, ἔλεγεν ὁ Κάτων καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — Ἡ δ' ἑτέρα μερίς, ἡ τῶν Σκιπιώνων, τῶν θερμοκεφάλων, ὡς λέγομεν σήμερον, αἱ λέξεις εἶναι ἀδιάφοροι, τὸ πρᾶγμα μένει τὸ αὐτὸ, κηλουμένη ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τῆς ποιήσεως, τῆς ῥητορείας, τῆς καλλιτεχνίας, ἀντέτασεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῆ μόνον διὰ τὴν στρατιωτικὴν δόξαν, καὶ τὰς κατακτήσεις, τὸ πνεῦμα καὶ αἱ δι' αὐτοῦ προαγόμεναι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι πολὺ ἀνώτεραι εἰσι, καὶ ἀντέτασεν τὰ ἑλληνικὰ τρόπαια πρὸς τὰ Ῥωμαϊκὰ, τὸν ἀπαράμιλλον πλοῦτον τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ξηρότητα τῶν πρώτων χρόνων, γέροντας στενοκεφάλους καὶ φωτασβέστιας καὶ ὅ,τι ἄλλο καλοῦντες τοὺς ἀντιπάλους.

Δὲν κατέτριψα τοσοῦτον λόγον, φιλόμουσος ὁμήγουρις, διεξιῶν

μάθημα ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, ἀλλ' ἔλαβον τὸ τυχὸν παράδειγμα, ἐν ᾧ μεταβαλόντες τὰ ὀνόματα ἔχετε ὅ,τι συμβαίνει παρ' ἡμῖν ὅ,τι συνέβη καὶ συμβήσεται ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ, ἠναγκασμένη ἵνα μιμηται ξένα ἔθιμα. Ἡ ἀγαθὴ πρόθεσις, τὰ φῶτα, ἢ φιλοπατρίξ, ὁ σκοπὸς ἐκατέρωθεν εἶναι ὁ αὐτὸς, καὶ ὁμως ἐρίζουσι. Τίς τούτων ἔχει δίκαιον; Οὐδεὶς καὶ ἀμφοτέρω. Οἱ μὲν βλέποντες ὅτι τὰ παλαιὰ ἔθιμα ἀγλαοὺς ἐπέφερον καρποὺς, καὶ τὰ ξένα μεταφυτευόμενα ἀπλῶς ἐν κοινωνίᾳ κατ' ἄλλο πνεῦμα διαπαιδαγωγημένη καὶ ἄλλον ἱστορικὸν βίον ἐχούσῃ, οἴκτρα δύναται νὰ ἐπιφέρωσιν ἀποτελέσματα διαστρέφοντα τὸν ἐθνικὸν χαρακτήρα καὶ τὸν ξένον μὴ εἰσάγοντα ἀκραιφνῆ, ἔχουσι δίκαιον σφάλλουσι δὲ ἀντιστρατευόμενοι πρὸς πᾶσαν κίνησιν καὶ πρόοδον· διότι τὰ ἀρχαῖα καλοὺς ἐπήνεγκαν καρποὺς, δὲν σημαίνει ὅτι ἄλλα νεώτερα δὲν δύναται βελτίονας νὰ ἐπενέγκωσι· μόνα τὰ θεῖα ἔργα εἶναι ἀνεπίδεκτα τελειοποιήσεως ὡς τέλεια ἐξ ἀρχῆς· τὰ ἀνθρώπινα ἀτελῆ ὄντα καὶ σχετικὰ εἶναι ἐπίδεκτικὰ τελειοποιήσεως ἀδιαλείπτου. Οἱ δὲ ἀνακηρύσσοντες τὸν νόμον τῆς προόδου καὶ κινήσεως τῶν ἀνθρωπίνων ἐν γένει πραγμάτων ἔχουσι δίκαιον, σφάλλουσι δὲ καθ' ὅσον, κηλούμενοι ὑπὸ τῆς ὑπεροχῆς τῶν γειτόνων των, φρονοῦσιν ὅτι ἀρκεῖ νὰ μιμηθῆ τις ἀπλῶς τὰ ἐκείνων, ὅπως ἀνέλθῃ εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν τῆς προόδου, καὶ ὅτι τὰ παρὰ τοῖς γείτοσι καλὰ, καλὰ διαμενοῦσι παρ' ἡμῖν μεταφυτευόμενα. — Τίς ἀγνοεῖ ὅτι καλλίχροα καὶ εὐροσμα ἄνθη, μεταφερόμενα εἰς ἄλλας χώρας, ἀποβάλλουσι μετὰ ἐν ἔτος καὶ μέγεθος καὶ χρῶμα καὶ ἐκφυλίζονται διὰ μιᾶς; — Εἶδον τὰ ἑλληνικὰ ἀγάλματα καὶ τὰ συντρίμματα τοῦ Παρθενῶνος εἰς τὸ ὑψηρὸς ἀνάκτορον τοῦ Λούβρου ἐν Παρισίοις· φαίνονται ὡς ὠχροὶ δεσμῶται παραδοκοῦντες στιγμὴν ἀμελείας τοῦ φύλακος αὐτῶν, ὅπως δριπετεύσωσιν εἰς τὴν φίλην πατρίδα, ἐπὶ τοῦ ἡλιβάτου καὶ ἀθανάτου τῆς Ἀκροπόλεως βράχου. — Ἀλλὰ τὸ ζήτημα οὕτως ἐκτε-

νῶς ἐκτιθέμενον ὑπερβαίνει καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ὁμιλίας ταύτης καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ φρονῶ ὅτι πολλοὶ ἐψιθύρισαν ἤδη τὸ ἀμέχρις ἐμβάδος· μέχρι τούτου καὶ ἡμεῖς περιορισθῶμεν καὶ ἐξετάσωμεν τὸ περὶ μιμήσεως τῶν ξένων μέχρι τῆς ἡμετέρας ἐμβάδος, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀγωγή καὶ διδασκαλία τῶν νέων.

Ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, τῷ ἄκρως κοινωνικῷ καὶ σπουδαίῳ ἐν πίσῃ κοινωνίᾳ, πολλὰ δεόν νὰ μάθωμεν καὶ μιμηθῶμεν παρὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἔχομεν τὰ καλὰ, τὰ ὅποια ἀνάγκη νὰ διατηρήσωμεν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ· καὶ μόνην σωτηρίαν φρονοῦμεν νὰ βαδίσωμεν μέσην ὁδὸν μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων, οὐδὲν τῶν ὑπαρχόντων ἀπορρίπτοντες εἰμὴ μετ' ἐπανελημμένην δοκιμασίαν καὶ ἐντελῆ βεβαιότητα περὶ τοῦ ἀχρήστου αὐτοῦ, οὐδὲν δὲ τῶν ὀθνείων παραδεχόμενοι, εἰμὴ ἀφοῦ ἀκραδάντως πεισθῶμεν ὅτι τὸ καλὸν παρ' αὐτοῖς καὶ παρ' ἡμῖν καλὸν ἐστὶ.

Τὸ παιδαγωγικὸν ζήτημα ἀρχεται ἀπ' αὐτῆς τῆς γεννήσεως τοῦ βρέφους· καὶ ὡς βλέπομεν τοὺς φιλοστόργους γονεῖς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως τῶν τέκνων αὐτῶν ποιούντας, ἐν τῇ πρώτῃ σπαργανώσει, σχέδια περὶ ἀνατροφῆς καὶ μελλούσης εὐδαιμονίας τοῦ νεογνοῦ, οὕτω καὶ πᾶσα κοινωνία μεριμνῶσα περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς εὐημερίας αὐτῆς· διότι ἐξ ἐκάστης νέας γενεᾶς ἀναπληροῦται ἢ παρελθοῦσα καὶ τοιαύτη ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν διαφόρων γενεῶν ὑπάρχει, ὥστε, ἂν ἀμαρτίαι γονέων τέκνα παιδεύουσι, καὶ αἱ κακαὶ τῶν τέκνων πράξεις ἀτιμάζουσι εὐκλεεῖς γονεῖς. Ἐπειτα, ἐκτὸς τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τούτου, ἡ κοινωνία διὰ τῶν δημοσίων τε καὶ ἰδιωτικῶν σχολείων λαμβάνουσα μέρος μέγιστον ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει τῶν παίδων καὶ ἀντικαθιστᾶσα τὴν τῶν γονέων ἐξουσίαν, φέρει μετ' αὐτῶν τὴν εὐθύνην τῆς καλῆς ἢ κακῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, καὶ μάλιστα ἐν ἐκείνοις τοῖς παισὶν, οἵτινες ἔνεκα θανάτου τῶν γονέων ἢ ἄλλης

τινός αιτίας προώρως άπωρφανίσθησαν, αύτή μόνη έχει τήν φροντίδα και εύθύνην.

Παρ' ήμιν όμως, χάριτι θεία, οί οικογενειακοί δεσμοί ισχυρότεροι ή έν Ευρώπη είσιν· ή γυναικεία ένέργεια περιορίζεται έν τώ οικιακῷ κύκλῳ και σχετικῶς έν ευαρίθμοις περιστάσειν ή κοινωνία αναγκάζεται να μεσολαθήσῃ έν τῇ πρώτῃ άνατροφῇ τῶν τέκνων. Τα πρώτα βήματα, τά πρώτα ψελλίσματα, τά πρώτα μαθήματα δίδωσιν ή μήτηρ, ή ούρανόδοτος αύτη τροφός και παιδαγωγός, ήτις και άμαθής ούσα εύρίσκει έν τῷ μητρικῷ φίλτρῳ περισσότερα μέσα πρὸς περίθαλψιν και άνατροφήν τοῦ ιδίου τέκνου ή ή σοφωτέρη νηπιαγωγός. — 'Επί τοῦ κεφαλαίου τούτου οὔτε να μιμηθῶμέν τι, οὔτε να φθονήσωμέν τι τῶν Ευρωπαϊῶν έχομεν. 'Εν Ευρώπῃ, έν ταῖς πόλεσιν, ή σύζυγος δέν είναι επικουρος τοῦ άνδρός έν τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ οἴκου και τῶν τέκνων μόνον, αλλά και έν τῇ έξασκήσει τοῦ επαγγέλματος αὐτοῦ, αν μη και αύτη ιδιαιτέρον έξασκῆ ἐπάγγελμα. Αἱ δὲ γυναῖκες τῆς μέσης και κατωτέρας τάξεως έν ταῖς πόλεσι τοσοῦτον ἐπασχολοῦνται υπό τῶν άνδρικῶν, δὸς εἰπεῖν, καθηκόντων αὐτῶν, ὡστε μόλις καιρόν πρὸς κυοφορίαν τῶν τέκνων αὐτῶν έχουσιν, ἅμα δὲ ἰδόντα τὸ φῶς ἀρπάζει μισθωτῆ τροφός και μεταφέρει εἰς ἑκατοντάδων λευγῶν ἀπόστασιν παρ' αὐτῇ, ένθα θηλάζει και ανατρέφει αὐτὰ σχεδόν, ὅπως βούλεται· ή δὲ ἀπάνθρωπος αὐτῇ ἕξις τοιαῦτα ἀλέθρια φέρει ἀποτελέσματα, ὡστε, κατά τὰς μετριωτάτας στατιστικὰς, προξενεῖ κατ' ἔτος τὸν θάνατον τριάκοντα χιλιάδων βρεφῶν έν Γαλλία.

Τὸ τέκνον, αν ἐπινέλθῃ ἐκ τῆς πρώτης ταύτης τοῦ βίου δοκιμασίας, πέμπεται ἀπὸ πρώτης εἰς τὰ νηπιαγωγεῖα και ἐπανέρχεται τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅπως διέλθῃ τὴν νύκτα, κατόπιν δὲ εἰς τὸ σχολεῖον, ὅπερ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, έν Γαλλία, ἔστιν οἰκοτροφεῖον, κατόπιν δὲ εἰς τὸ ἐργαστάσιον ή εἰς τὸ λύ-

κειον, πάλιν ὡς τρόφιμον, και οὔτω φθίνει εἰς άνδρικὴν ἡλικίαν, ἀμφιθαλὲς πολλάκις αν και ὡς ὄρφανὸν άνατραφέν, ἐξ ἅπαντος δὲ ἐξ ὄλων τῶν άνθρώπων τοὺς γονεῖς ήκιστα γνωρίζον και ήκιστα μετ' αὐτῶν συγχρωτισθέν. — 'Ὡς ήθικὴν άγωγήν ἐξετάζοντες τὴν τοιαύτην άνατροφήν, δέν εύρίσκομέν τι τὸ ἐπίφθονον και ἄξον μιμήσεως. Τα σχολεῖα, αἱ μέθοδοι είναι τελειότεραι, ὡς και ή διδασκαλία, ἔστω· τοῦτο διάφορον ζήτημα. Παρ' ήμιν ή οικογένεια διατηρεῖ τὰ δικαιώματα και τὴν εύθύνην αὐτῆς, και τοῦτο θεωροῦμεν μέγιστον ἀγαθόν. — Παρ' ήμιν ιδρύθησαν κατά τὸ παράδειγμα τοῦ έν 'Αθήναις υπό τῆς φιλομούσου τοῦ 'Αρσακείου ἑταιρίας νηπιαγωγεῖα, και ἀξιέπαινος ένέργεια καταβάλλεται, ὅπως πολλαπλασιασθῶσι τὰ ιδρύματα ταῦτα και διαδοθῇ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διδασκαλίας. 'Η πρόθεσις ἀξιέπαινος και ὁ ζήλος θαυμαστός· ἀλλ' ἐπέρχεται ήμιν σκέψις τις, ἣν οὔτε να σιωπήσωμεν δυνάμεθα, οὔτε να ἐκφράσωμεν τολμηρῶς, μη ἀκούσωμεν πάλιν τὸ « μέχρις ἐμβάδος ». Ὑποβάλλομεν λοιπὸν αὐτὴν ἀπλῶς εἰς τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπειροτέρους, ἵνα ἐκτιμηθῇ κατά τὴν ἀξίαν αὐτῆς.

Τὰ νηπιαγωγεῖα καλούμενα έν μὲν Γερμανία Kider Garten, έν δὲ Γαλλία Salles d' Asile εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἄσυλα ἰδρυθέντα υπό τῆς κυβερνήσεως ή φιλανθρώπων ἑταιριῶν και ανθρώπων, ἵνα έν αὐτοῖς εύρίσκωσι περίθαλψιν τὰ τέκνα, ὧν ἀμφοτέροι οἱ γονεῖς ἐργάζονται ἐκτὸς τοῦ οἴκου και αναγκάζονται ν' αφίνωσιν ή ὄλως ἀνεπιτήρητα ή υπό ἀτελῆ περιποιήσιν γειτόνων ή πρεσβυτέρων τέκνων, ἐξ οὔ ανυπολόγιστα προέρχονται δυστυχήματα ήθικῶς και σωματικῶς· οὐχὶ διὰ τὰ νήπια τὰ ἔχοντα γονεῖς εύποροῦντας και μητέρας οἰκουρούσας, ὡς αἱ πλεῖστοι γυναῖκες παρ' ήμιν. Βεβαίως ή φιλανθρωπία ἐφεῦρε μέσα έν Ευρώπῃ, ἵνα καταστήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν ἀνεπαίσθητον τὴν ἔλλειψιν τῆς μητρικῆς περιθάλψεως εἰς τὰ ἀπορφανισθέντα νήπια ή ὅσα ή πενία ἀπο-

μακρύνει τῶν γονέων αὐτῶν· ἀλλὰ θεωροῦμεν κακὸν νὰ ὑποβάλ-
λωμεν νήπια τριῶν ἐτῶν ἔχοντα μητέρα νοήμονα, ἧς ἡ ἐνέργεια
δὲν ὑπερβαίνει τὴν φλιὰν τῆς θύρας, εἰς τὴν δίαιταν τῶν ὀρφα-
νῶν καὶ ἐγκαταλελειμμένων νηπίων, μόνον διότι ἡ εὐαγγελικὴ
ἀγάπη ἐφεῦρε σύστημα φιλόανθρωπον, ἵνα προφυλάτῃ τὰ δυστυχῆ
ὀρφανὰ καὶ ἄπορα ἀπὸ τῶν μυρίων κινδύνων τῆς ὀρφανίας, παρέ-
χοντες οὕτω ταῖς μητράσιν, ἐν οὐ δέοντι, ῥαστώνην καὶ ἄδειαν
ἀπὸ τῶν ἱερωτάτων καὶ γλυκυτάτων καθηκόντων τῆς γυναικός.
Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς νηπιαγωγίας τοῦ προσφιλοῦς ἡμῶν συνα-
δέλφου κ. Ἀριστοκλέους εὐρίσκομεν τὴν ἐξῆς ἀρχὴν διατυπω-
θεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πεσταλόζη, τοῦ πατρὸς καὶ ἰδρυτοῦ
τῆς νεωτέρας παιδαγωγίας. «Δ'. ἀρχή· Τὸ πρῶτον σχολεῖον
τοῦ παιδαγωγουμένου ἐστὶν ἡ οἰκογένεια· ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ὁ ἄν-
θρωπος προπαρασκευάζεται εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον· ἡ πατρικὴ φι-
λοστοργία μορφώνει τὴν καρδίαν τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων· ἡ
οἰκὸςτοργὴ συνδέει τοὺς συμπολίτας μετὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν
μητρός, τῆς πατρίδος· ἡ δὲ ἀδελφικὴ ἀγάπη διδάσκει τοὺς παῖ-
δας τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον. Πατρικὴ ἐσθία, οἰκογένεια, ἐφώ-
ναζεν ὁ Πεσταλόζης, οὐ εἶσαι τὸ σχολεῖον τῆς ἀνθρωπότητος!»
ἀρχή, ἣτις εἶναι εἰλικρινὴς μαρτυρία ὑπὲρ τῆς οἰκιακῆς ἀνατρο-
φῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην. Ἄνθρωπος, ὅστις ἅπαντα τὸν βίον αὐ-
τοῦ καθιέρωσεν εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν παιδῶν, ἀνομολογεῖ εἰς
ἐν τῶν εὐαρίθμων συμπερασμάτων, ἅτινά εἰσι τὸ προῖόν τῆς πο-
λυχρονίου αὐτοῦ πείρας, ὅτι ἡ οἰκογένειά ἐστὶ τὸ σχολεῖον τῆς
ἀνθρωπότητος. Πρὸς τί λοιπὸν νὰ στερωῶμεν τὰ νήπια τῆς θεοσ-
δότου ταύτης σχολῆς, ἀνεὺ ἀποχρώσεως ἀνάγκης; Ἐκεῖ εἶναι ἀ-
παραίτητος ἡ χρῆσις τῆς τοιαύτης παιδαγωγίας, ὅπου παρίσταν-
ται αἱ αὐταὶ ἀνάγκαι, αἱ προκαλέσασαι τὴν ἐν Εὐρώπῃ σύστασιν
αὐτῶν· ἄλλως, κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ ἰδρυτοῦ, πρέπει παν-
τοῦ καὶ πάντοτε νὰ προτιμᾶται ἡ οἰκογενειακὴ ἀνατροφή. Πρὸς

τί αἱ νέαι ἀνατρέφονται τοσοῦτον ἐπιμελῶς, διδασκόμεναι καὶ
αὐτὴν τὴν νηπιαγωγίαν, ἂν μητέρες καταστᾶσαι πρόκειται ν' ἀ-
ποστείλωσιν ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔτους τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ scho-
λεῖον. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους φρονοῦμεν ὅτι καλὸν ἐστὶν ὅ,τι
παρ' ἡμῖν καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐπεκράτησε μᾶλλον, τὸ σύστημα τῶν
ἐξωτερικῶν λεγομένων μαθητῶν τοῦ τῶν οἰκοτρόφων. — Πατρι-
κὴ ἐσθία, οἰκογένεια, ἀνακράζομεν πάλιν μετὰ τοῦ Πεσταλόζη,
οὐ εἶσαι τὸ σχολεῖον τῆς ἀνθρωπότητος! Καὶ φρονοῦμεν ὅτι
πρὸς ἠθικὴν καὶ τελείαν μόρφωσιν πολὺ κρείσσονα ἐπιτυγχάνου-
ται ἀποτελέσματα διὰ τῶν συνδυασμένων προσπαθειῶν τῶν τε
γονέων καὶ διδασκάλων ἢ διὰ τῆς μονομεροῦς τῶν μὲν ἢ τῶν δὲ
ἐνεργείας. Ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία κατορθωτὴ ἐστὶ μόνον κα-
τὰ τὰ πρῶτα ἔτη καὶ τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν· ἐπέκεινα ἀδύ-
νατος ἐστὶ· διότι σπάνιαί εἰσι αἱ οἰκογένειαι, αἱ δυνάμεναι ἀπο-
κλειστικῶς νὰ παράσχωσι κατὰ ποῖον καὶ ποσὸν τὰς γνώσεις τὰς
παρεχομένας ἐν τοῖς σχολείοις· ἔπειτα ἡ φυσικὴ συμπάθεια τῶν
γονέων πρὸς τὰ τέκνα εὐκόλως μετατρέπεται εἰς ἐπιβλαβὴ ἄ-
δειαν, καὶ οὐτε ἄμιλλα ὑπάρχει, οὐτε συνηθίζει ὁ νέος νὰ εὐρύνη
τὸν κοινωνικὸν αὐτοῦ κύκλον, μετατιθεῖς τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς σέ-
βας εἰς τοὺς διδασκάλους, τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἀγάπην· εἰς
τοὺς συμμαθητὰς, παρασκευαζόμενος οὕτω ὅπως μεταβῇ κατηρ-
τισμένος ἤδη εἰς τὸν εὐρύτερον τῆς κοινωνίας κύκλον. — Ἀφ'
ἐτέρου φρονοῦμεν ὅτι, ὅσον τελεία καὶ ἂν ἦ ἡ σχολὴ, ὅσον κανο-
νικὴ ἡ σχέσις τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ πρὸς ἀλ-
λήλους, δὲν δύναται ποτε ν' ἀντικαταστήσῃ ἐντελῶς τὸ τῆς ἀν-
θρωπότητος σχολεῖον τοῦ Πεσταλόζη. Ἡ καλλιτέρα κοινωνία
εἶναι ἐκείνη, ἐν ἣ αἱ οἰκογενειακαὶ σχέσεις εὐρύνονται χωρὶς νὰ
ἐξασθενῶνται. Ὁ μαθητὴς ἐν τῇ σχολῇ ἤδη, καὶ ὁ πολίτης ἐν
τῇ κοινωνίᾳ συζητεῖ τὴν ἐξουσίαν, τοὺς νόμους, τὰ δικαιώματα
καὶ τὰ καθήκοντα ὡς συμβόλαιόν τι ἐξ ἐλευθέρως συνεννοήσεως.

Ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ πείθεται εἰς τοὺς γονεῖς, ἀγαπᾷ οὐτοὺς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἀσυζητήτως. Αἱ οἰκογενειακαὶ σχέσεις εἶναι ὡς ἡ πίστις ἐμφυτος, ἣν οὔτε συζητεῖ τις, οὔτε ἀρνεῖται, οὔτε ζητεῖ ν' ἀποδείξη, αἱ τῆς σχολῆς καὶ κοινωνίας εἶναι ὡς προϊόν τι φιλοσοφικῆς συζητήσεως, ἣν παραδέχεται ἕκαστος ἀναλόγως τῆς πειθοῦς, ἣν γεννῶσιν ἐν τῷ ἰδίῳ πνεύματι.

Ἄλλ' ἐννοεῖται ὅτι, ἂν τὴν ὑπεροχὴν ἀδιστακτικῶς ἀποδίδωμεν εἰς τὴν συνδυασμένην ἐνέργειαν τῶν τε γονέων καὶ διδασκάλων, τοῦτο πράττομεν μόνον ἐπὶ τῷ ὄρω ὅτι οἱ γονεῖς πραγματικῶς θέλουσιν ἐπιτηρεῖ καὶ παρέχει τὴν σωτήριον αὐτῶν μέριμναν ἀδιαλείπτως, καὶ δὲν θέλουσι δι' ἀπερισκέπτου ἀδείας ἢ ἄκρας πεποιθήσεως εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ σχολείου καταστρέφει ὅ,τι ἐκεῖ κατορθοῦται καὶ μεταβάλλει τὸ ἔργον τῶν διδασκάλων εἰς ἀληθῆ τῆς Πηνελόπης ἰστον. — Ἐκ τῶν δύο τούτων συστημάτων τὸ μὲν τῆς μικτῆς, οὕτως εἰπεῖν, ἀγωγῆς ἐπικρατεῖ ἐν Γερμανίᾳ, ἐνθα ἔκτος τῶν εἰδικῶν σχολῶν, ὡς στρατιωτικῶν, ναυτικῶν, διδασκαλείων κλπ. οἱ μαθηταὶ διαιτῶνται ἔκτος τῆς σχολῆς παρὰ τοῖς γονεῦσιν ἢ συγγενέσι· τὸ δεύτερον ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα ἐν τοῖς σχολείοις ἢ σχέσις τῶν ἐξωτερικῶν πρὸς τοὺς ὑποτρόφους εἶναι ἑνὸς πρὸς 8 ἢ δέκα· καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἕξις, ὥστε τοὺς ἐξωτερικοὺς θεωροῦσιν ὡς ἀναπόφευκτον βίρος καὶ μικροτέραν περὶ αὐτῶν λαμβάνουσι φροντίδα.

Εἰ δὲ νῦν ἀπὸ τοῦ ἠθικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, μέρους τῆς παιδαγωγίας μεταβῶμεν εἰς τὸ διδακτικὸν αὐτὸ, πολλὰ εὐρήσομεν τὰ συζητούμενα καὶ ἄξια πολλῆς ἐρεύνης. Γενικὴ κατηγορία, ἐπιφερομένη κατὰ πολλῶν ἰσχυρῶν καὶ μεγάλων κυβερνήσεων τὴν σήμερον, εἶναι ἡ ὑπερβολικὴ συγκέντρωσις εἰς τὰς χεῖρας τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας πάσης ἐνεργείας, πολιτικῆς τε καὶ ἀστυκῆς, ἐξ ἧς καταστρέφεται πᾶσα πρωτοβουλία τῶν μικροτέρων κύκλων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ δήμων καὶ γεννᾶται ὀλιγωρία τις πρὸς τὰ κοινὰ ἐ-

πιθλαβῆς, ἣν νόμος τοῦ Σόλωνος ἐτιμῶρει δι' ἀτιμίας ἐν Ἀθήναις. Ἐγκαταλείποντες πάλιν τὸ ζήτημα ὑπὸ τὴν εὐρείαν ταύτην ἐποψιν καὶ ὑπὸ τὴν παιδαγωγικὴν θεωροῦντες αὐτὸ, ἐπιλέγομεν τὸ ἀρχαῖον ἀμῆδὲν ἄγαν». Παρ' ἡμῖν τοιαύτη ἐπικρατεῖ ἀποκέντρωσις οὐ μόνον μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς βασιλευούσης, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς διαφόροις διαμερίσμασι τῆς πρωτευούσης αὐτῆς, ὥστε πᾶσα σχολὴ ἀνεξάρτητον, οὕτως εἰπεῖν, ἀποτελεῖ κράτος, ρυθμίζουσα κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ ἴδιον πρόγραμμα, καὶ μεταβάλλουσα αὐτὸ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ διδάσκοντος ἢ τῶν διοικούντων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θυσιάζουσα τὴν ἀρμονικὴν καὶ ἀνάλογον ἀνάπτυξιν πάντων τῶν μερῶν τῆς ἐγκυκλίου παιδείσεως ὑπὲρ ἑνὸς τινος μαθήματος. Καὶ ἂν μὲν ὁ μαθητὴς ἐπιμείνῃ μέχρι τέλους ἐν τῇ σχολῇ, ἀπέρχεται συμβιδάζων ὅπως δύναται τὰς γνώσεις τοῦ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνίας ἢ τῆς ἀνωτέρας παιδείσεως. Ἄν δὲ μεταβῇ εἰς ἄλλην σχολὴν βαίνουσαν τὴν πεπατημένην καὶ δεδοκιμασμένην ὁδὸν, τότε δὴ τότε κοπετοὶ καὶ αἰῶνια γεννῶνται παράπονα πρὸς βλάβην καὶ τῆς σχολῆς καὶ τοῦ προσερχομένου. Καθ' ἑκάστην προσέρχονται μαθηταὶ ἀναγινώσκοντες τοὺς ῥήτορας καὶ τὸν Ὅμηρον ὡς κοινὰ βιβλία ἐν τῇ μητρικῇ γλώσσῃ γεγραμμένα, ἐξοικειωμένοι πρὸς τὸ ὕψος τοῦ Αἰσχύλου καὶ τὸ πάθος τοῦ Εὐριπίδου, καὶ φελλίζοντες ἀκατανόητους κανόνας εἰς πενταψήφιον διαιρέσιν ἢ ναυαγοῦντες εἰς τὸν γνωστότατον ποταμὸν τῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος· εἰ δὲ συλλήβδην λάβωμεν πᾶσαν τὴν ἕκτασιν τοῦ προγράμματος μετὰ τῶν ξένων νεωτέρων γλωσσῶν, πίπτομεν εἰς κυκεῶνα ἀδιέξοδον, ἐν ᾧ ἡ σχολὴ λυπεῖται ὅτι κατέταξε τὸν προσερχόμενον εἰς ἀνωτέραν τοῦ δέοντος τάξιν, οὗτος δὲ ὅτι παρ' ἀξίαν ἐκρίθη καὶ ὑπεβιδάσθη.

Κατὰ τῆς δυσχερείας ταύτης παλαίει ἀνέκαθεν ἡ ἡμετέρα σχολὴ καὶ πᾶσαι αἱ ἀνώτεροι σχολαί, αἵτινες, ἔχουσαι κανονικὸν πρό-

γραμμα κατὰ τὰ τεθεσπισμένα περὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, δέχονται εἰς πᾶσαν τάξιν νέους ἐξ ἄλλων σχολῶν· καὶ κατώρθωσε μὲν μέχρι τοῦδε ἡ ἡμετέρα, ἵνα πολλαὶ σχολαὶ πέμπουσαι συνήθως ἡμῖν τοὺς τελειοδιδάκτους αὐτῶν μαθητὰς, ρυθμίσωσι τὸ πρόγραμμα αὐτῶν κατὰ τὸ ἑαυτῆς, ἰλλ' ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τὸ ἐλάχιστον κατωρθώθη καὶ τὸ πλείστον «θεῶν ἐν γούνασι κεῖται» ὥστε πᾶσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθουμένου σκοποῦ ἐνέργεια καλὴ καὶ εὐπρόσδεκτος ἔσται ὅθεν καὶ ἂν προκύψῃ. — Ὡς σήμερον ἔχει ἡ κοινωνία, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἡ παιδεία εἶναι ἀγαθὸν κοινὸν τῶν ἀνθρώπων πάντων καὶ δὲν ὑπάρχει τάξεις ἢ ἄτομον δυνάμενον λογικῶς ν' ἀποκλεισθῇ ἢ ν' ἀποκλείσῃ ἑαυτὸ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ μετασχεῖν μέρους τοῦ κοινοῦ τούτου ἀγαθοῦ.

Ἀλλὰ πάντες δὲν ἔλαβον παρὰ τῆς φύσεως καὶ τῶν περιστάσεων τὰ ἀπαιτούμενα ἠθικὰ καὶ ὕλικὰ μέσα, ἵνα εἰς τὰς ἀνωτάτας ἀνέλθωσι βαθμίδας τῆς ἐκπαιδεύσεως, οἱ πλείστοι (οἱ πτωχοὶ ὑπ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εἶναι πολυπληθέστεροι) ἀναγκάζονται νὰ διακόψωσι τὰς σπουδὰς αὐτῶν εἰς σημείον τι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεμακρυσμένον τῆς ἀφειτηρίας. Διὰ τοὺς διατρέχοντας ὀλόκληρον τὸ στάδιον καλὴ ἢ ἀκολουθουμένη μέθοδος καὶ παρέχει μέχρι τέλους διανυομένη καλῶς τοὺς καρπούς· ἡ ἀρχαία γλῶσσα διδάσκεται, ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη ἐπὶ δύο ὥρας καθ' ἑκάστην ὑπὸ καθηγητῶν ἐμπειρῶν, θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς, καὶ ὁ συμπληρώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ καὶ μὴ μεταβάς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἶναι οὐ μόνον κάτοχος τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας γλώσσης, ἀλλὰ καὶ τὴν μὲν ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς δὲ νὰ πλουτίσῃ δύναται. Καὶ πᾶς τοιοῦτος ἀνὴρ εἶναι ὄργανον τελειοποιήσεως τῆς νεωτέρας γλώσσης, ἐργάτης τῆς ποθουμένης βελτιώσεως τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

Ἡ μέθοδος αὕτη, ἣν ἄς μοι ἐπιτραπῇ νὰ καλέσω φιλολογι-

κὴν, γίγνεται ἐμπόδιον καὶ δυσκολία ἀνυπέροβλητος εἰς τοὺς διανύοντας αὐτὴν ἀτελῶς, δηλ. εἰς τοὺς πολὺ πλείστους τῶν διδασκομένων· διότι οὕτως εἶναι διατεθειμένα τὰ πράγματα, ὥστε ὁ καρπὸς εὐρίσκεται εἰς τὸ τέλος, εἰς τὴν ῥίζαν, καὶ εἰς τοὺς μέσους κλάδους ξηρὸς εὐρίσκεται φλοιός· τῷ ὄντι ἐν τῇ μεθόδῳ ταύτῃ παρὰ τὰ παραδεδεγμένα διδάσκονται τὰ γνωστὰ διὰ τῶν ἀγνώστων, ἢ γνωστὴ νεοελληνικὴ διὰ τῆς ἀγνώστου ἀρχαίας. Τίς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι, ὡς τῆς ἀρχαίας ὕδρας αἱ κεφαλαί, ἀναφύονται αἱ ἀπορίαι καὶ δυσκολίαι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ, ἐν ἣ, μόλις μίαν καταβάλλει τις, δέκα ἀντ' αὐτῆς νέαι ἀναφύονται, καὶ ὅτι οἱ κατατρίψαντες τὸν βίον αὐτῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γλώσσης ταύτης ἐρυθριῶντες ἀποκαλοῦσιν αὐτοὺς ἑλληνοστὰς;

Οἱ ἀποχωρήσαντες ἀπὸ τῶν μέσων ἢ κατωτάτων τάξεων τοῦ γυμνασίου ἵνα εἰς βιοποριστικὰ ἔργα τραπῶσιν, ἀπεγεύσαντο μόνον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ οὔτε ὡς αὐτοτελεῖ γλῶσσαν ἔμαθον αὐτὴν, ἵνα ἀνατρέχωσιν εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ὠφελῶνται ἐξ αὐτῶν, οὔτε τὸν θαυμάσιον αὐτῆς ὄργανισμὸν κατενόησαν ἐπαρκῶς, ἵνα ὠφελούμενοι ἐκ τούτου ὁμιλῶσι καὶ γράφωσιν ὀρθῶς τὴν νεοελληνικὴν, ἐν ᾧ συγχρόνως ἢ ἔνεκα τῆς ἰδυσχερείας τῆς γλώσσης παρεχομένη ἔκτασις εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς γλίσχρον καὶ ἀνεπαρκῆ ἀφίνει θέσιν εἰς τὰς τοσοῦτον ἀναγκαίας εἰς τὸν πρακτικὸν βίον ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις. Ἄν δὲ εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τὴν μεγάλην ἀπόστασιν, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς καθαρειούσης γραφομένης γλώσσης καὶ τῆς λαλουμένης ἔνεκα τῆς παμμυγοῦς κοινωνίας ἐν ἣ ζῶμεν καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἑλληνογλῶσσων, τῶν οὐδέποτε σπουδαζόντων τὴν ἑλληνικὴν, καὶ τὴν ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ ὁμιλεῖν καὶ ἀναγινώσκειν μίαν ἢ δύο ξένας γλώσσας τοῦλάχιστον, θέλομεν ἐννοήσῃ εὐκόλως τὸν κυκεῶνα, εἰς ὃν εὐρίσκεται ὁ δυστυχῆς νέος ὁ ἀπερχόμενος

τοῦ σχολαρχείου ἢ τῶν πρώτων γυμνασιακῶν τάξεων, κυματ-
νόμενος μεταξὺ τριῶν ἀποχρώσεων τῆς μητρικῆς γλώσσης, ἐξ
ῶν οὐδεμίαν ἐξέμαθεν. Ἐν Εὐρώπῃ ἢ διδασκομένη, ἢ γραφομένη
καὶ ἢ ὁμιλουμένη γλῶσσα εἶναι μία καὶ ἡ αὐτή, καὶ ὁ μέλλων
πρακτικὸς ἀνὴρ, ἐργάτης, βιομήχανος ἢ ἄλλο, διανύσας 5 ἢ 6 ἔ-
τη ἐν σχολῇ τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως, ἐνθα οὔτε φιλολογικὰ
μαθήματα, οὔτε ἀρχαῖαι γλῶσσαι διδάσκονται, ἐξέρχεται γινώ-
σκων καλῶς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν καὶ ἐπαρκῶς ἐστοιχειωμένος
ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκυκλοπαιδικαῖς γνώσεσιν, ἵνα εἰς πρακτικὸν
βίον τραπῇ.

Παρ' ἡμῖν αἱ δυσχέρειαι εἶναι μεγάλαι καὶ δὲν θεραπεύονται
διὰ τῆς ἀπλῆς μιμήσεως τῶν ὀθνείων, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐξευρεθῇ
θεραπεία ἰδία πρὸς ἕκαστον εἶδος τοῦ πάθους. — Ἡ ἡμετέρα
σχολὴ καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, καὶ ἐκ τοῦ σκοποῦ, ὃν προτίθε-
ται, ἀνήκει εἰς ὃ, τι ἐκάλεσα ἀνωτέρω φιλολογικὴν μέθοδον· εἶναι
γυμνάσιον πλήρες, καὶ ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ, φιλοσοφικὰ, τὴν
τουρκικὴν καὶ τινὰ φυσικομαθηματικὰ μαθήματα πληρέστερον
τῶν ἐν Ἑλλάδι, προτιθέμενον, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅλου συ-
στήματος τῆς διδασκαλίας, τὴν μόρφωσιν διδασκάλων τῆς μέσης
καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως καὶ νέων ἐπαρκῶς κατηρτισμένων
ἐγκυκλοπαιδικῶς, ὅπως τραπῶσιν εἰς σπουδὴν εἰδικῆς τινος ἐπι-
στήμης. Ἀποφέρει δὲ καρπὸς ὠρίμους ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι
αὐτῶν, ὅταν μέχρι τέλους διανύσωσι τὸν κύκλον τῶν διδασκομέ-
νων μαθημάτων. Οἱ ἀπερχόμενοι πρὸ τοῦ τέλους δρέπουσι καρ-
πὸς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὠρίμους, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ
ἥττον γλυκεῖς· διότι, ἀντὶ νὰ παρακαθίσωσιν εἰς ταπεινο-
τέραν τράπεζαν καὶ νὰ διαμείνωσι μέχρι τέλους, παρακάθην-
ται εἰς πολυτελεῖαν καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ συμ-
ποσίου. Παρ' ἡμῖν αἱ δημοτικαὶ σχολαὶ παρασκευάζουσι μαθη-
τάς διὰ τὰς ἑλληνικὰς καὶ αὐταὶ διὰ τὰ γυμνάσια, ὡς ταῦτα πά-

λιν διὰ τὸ πνευματικόν καὶ τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν, πᾶσαι
αἱ κατηγορίαι αὐταὶ ἀποτελοῦσιν ἓνα κρῖνον φιλολογικῆς ἐκπαι-
δεύσεως, ἀριστον ἂν διέλθῃ τις αὐτὸν ὀλόκληρον ἢ τοῦλάχιστον
μέχρι τῆς προτελευταίας βαθμίδος, ἀνεπαρκῆ δὲ ὅταν ἀπέλθῃ
τις τῶν σχολείων πρὸ τοῦ μέσου τοῦ ὅλου σταδίου. Φρονοῦμεν
δὲ ὅτι, πρακτικώτερον σκεπτόμενοι, ἠθέλομεν συστήσει σχολὰς, ἀ-
ναλόγως τῶν γερμανικῶν Bürger Schulen, διὰ τὴν προτιθεμένους
ὀλίγα ἔτη νὰ διατρέψωσιν ἐν ταῖς σχολαῖς καὶ διὰ τὰ πολὺ πλεί-
στα κοράσια, ἐν αἷς ἢ διδασκαλία νὰ διευθύνηται πρὸς πρακτικώ-
τερον σκοπὸν καὶ νὰ διδάσκηται ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα ἀπ' εὐ-
θείας, ὡς αὐτοτελῆς μητρικὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς μας, δαπανω-
μένου τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰς μετάδοσιν γνώσεων πρακτικῶν, ὧν
οὐδ' ἂ ἐλάχιστος τεχνίτης, οὐδ' ἡ ἀπλουστέρα γυνὴ στερεῖται
ἀνευ βλάβης.

Γινώσκομεν ὅτι αἱ ἰδέαι αὐταὶ θέλοισιν ἐξεγείρει πλείστας ἀν-
τιρρήσεις· γνωρίζομεν ὅτι αἱ παραδόσεις, ἡ ἔξις, ἡ ἔθνικὴ φιλο-
τιμία, εἶναι δυνάμεις ἀντιστρατευόμεναι κατὰ τοῦ ἐξοστρακισμοῦ
ἔστω καὶ ἀπὸ τῶν μικροτέρων σχολῶν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς,
ἣτις δι' ἡμᾶς εἶναι πατρικὴ κληρονομία, ἐν ᾗ παρ' ἅπασιν τοῖς
πεπολιτισμένοις ἔθνεσι θεωρεῖται τοιαύτη, ὡς τὸ τελειότατον
πριῶν τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου. — Ἀλλὰ τὸ οὐρανόμενος τοῦτο
οἰκοδόμημα χάνεται εἰς τὰ νέφη διὰ τὸν ἀτελῶς μόνον γνωρί-
σαντα τὰς βάσεις αὐτοῦ. Ἄν ἡ αὐτοτελῆς διδασκαλία τῆς νεο-
ελληνικῆς γλώσσης εἶναι ἀδύνατος ἐν τισι σχολαῖς, ἀρκεσθῶμεν
ἵνα μείζονα θέσιν ταύτην παράσχωμεν ἢ νῦν· γλῶσσα, ἣτις εἶναι
ὄργανον παντὸς τοῦ πρακτικοῦ καὶ διανοητικοῦ βίου τῶν νεωτέ-
ρων Ἑλλήνων, εἶναι ἀξία μείζονος προσοχῆς, χωρὶς διὰ τοῦτο
νὰ προσκρούσωμεν εἰς τὸν ὀφειλόμενον θυμασμὸν πρὸς τὴν προ-
γενεστέραν καὶ τελειότεραν τῆς αὐτῆς γλώσσης μορφήν.

Χάριτι θεῖα, ἡμεῖς οἱ νεώτεροι μόνον ἐξ ἀκοῆς γινώσκουμεν

τούς κάλω, τὰς ῥάβδους, τοὺς φάλαγγας καὶ τὰ λοιπὰ βασανιστήρια, τῶν ὁποίων οἱ πολιοῦτοι ἡμῶν σὺν ἀδελφοὶ ἴσως ἀπεγεύσαντό ποτε, ἀλλ' οὐ βούλομαι οὐδὲν φορτικὸν ὑπαινίξασθαι· ἡμεῖς δὲ ὑπέστημεν ἄλλην διανοητικὴν βάσανον, τὴν τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς καὶ ἐξηγήσεως, μάλιστα λυμνημένας τὰ σχολεῖα καὶ λυμναιόμενας ἔτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν. Ἴδεὺν ἡ μέθοδος· ἅμα ὁ παῖς ἤρχετο εἰς τὴν τάξιν τῆς γραμματικῆς, ὁ δὲ διδάσκαλος ἐξέλεγε τὴν λεπτομερεστάτην καὶ ἑλληνικώτατα γεγραμμένην πραγματείαν, οἷον Θεόδωρον Γαζῆν, Κούμαν, Βάμβαν, (εἶδον διδάσκαλον δεινὸν θεωρούμενον ὄσαντα εἰς μαθητὰς ὀκταετείς, μόλις ἀναγινώσκοντας, τὴν γραμματικὴν τοῦ μακαρίτου Κούμα) καὶ ἔβαζε μάθημα, δηλαδὴ ἐδήλου τὴν παράγραφον, ἐξ ἧς ἤρχετο τὸ μάθημα καὶ εἰς ἣν ἐτελεύτα, ἄνευ ἐρμηνείας τινὸς ἢ διασαφήσεως, ὁ δὲ δυστυχὴς μαθητὴς οἴκαδε ἐπανελθὼν καὶ ἄνω καὶ κάτω ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ περιερχόμενος, δίκην μαινομένου, ἀνεγίνωσκε τὸ μάθημα μεγαλοφώνως, ἵνα ἀποστηθίσῃ, οὐδὲ γρῦ ἐννοῶν ἐκ τῆς τόσης φιλολογικῆς σοφίας. Ἐν δὲ τῇ τεχνολογίᾳ, ὅτε ὁ μαθητὴς ἐδίσταζεν ἵνα ἐφαρμόσῃ κανόνα, τὸν ὁποῖον δὲν ἐνόει, ὁ διδάσκαλος ἀνέφερε τὰς πρώτας τοῦ κανόνος λέξεις· οἷον, τὰ εἰς τῆς, πῆς· ὁ δὲ μαθητὴς ἐξυπνῶν τότε ἐκ τοῦ ληθάρτου ἐπῆγεν ἐπιτρέχων νερόν, «καὶ τὰ ἔθνικα καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ ἄρχω, πωλῶ» κτλ. Ἐν δὲ ἡχηρὸν ἐῖγε τοῦ διδασκάλου ἐπεσφράγιζε τὴν μικρὰν ταύτην κωμωδίαν. Ἡ δὲ ἐξηγήσις γραφομένη καὶ ὑπαγορευομένη κατὰ γράμμα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, ἄνευ ἐρμηνείας τινὸς λογικῆς ἢ ἀναλύσεως τῆς ἰδέας, τοῦ πνεύματος, τοῦ σκοποῦ τοῦ συγγραφέως, ἐφηρμόζετο κατὰ λέξιν ἐπὶ τοῦ κειμένου. Ἄν δὲ ἡρώτα τις τὸν μαθητὴν, διὰ τί οὕτως ἢ οὕτως ἐρμηνεύει, τί νοεῖ αὐτὸς καὶ τί λέγει ὁ συγγραφεύς; ἤνοιγε μεγάλους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπεκρίνετο τὸ Πυθαγόρειον «αὐτὸς ἔφα».

Ἐκ τῆς διδακτικῆς ταύτης πανωλεθρίας ἐσώζοντο παῖδές τινες, ἐξόχως πεπροικισμένοι καὶ δυνάμενοι νὰ μαντεύσωσιν ὅ,τι δὲν ἐδιδάσκοντο καὶ ἄλλοι τινὲς φιλομαθεῖς φύσει, οἵτινες, ὅτε ἐξύπνα τὸ λογικὸν καὶ ἡ περιέργεια, ἡλικιωθέντες κατώρθουν νὰ νοήσωσιν ὅ,τι ἐπιπόνως εἶχον ἤδη μάθει. Τὸ ὀλέθριον τοῦτο σύστημα ἦν γενικὸν πρὸ εἰκοσαετίας καὶ ἐπέκεινα καὶ γινώσκωμεν ὅτι εἰς πολλὰ μέρη ἐπικρατεῖ ἔτι· διὰ τὰ προφανῆ δὲ ἐλαττώματα αὐτοῦ παρήγαγεν ἰσχυρὴν ἀντίδρασιν, ῥίψασαν πολλοὺς σοφούς καὶ πεπειραμένους ἀνδρας, οὐχὶ ὁμῶς ἐκ τῶν διδασκόντων γλώσσάν τινα καὶ τὴν γραμματικὴν αὐτῆς, εἰς ἑτέραν ὑπερβολὴν ἐκυριεύθησαν ὑπὸ φόβου τινὸς πρὸς τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν ἐξηγήσιν καὶ καταδικάζουσι αὐτὰς ἀνηλεῶς εἰς τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον· μόνον οὐκ ἀνακηρύττουσιν ὅτι τότε μόνον θὰ καταστῆ ἐφικτὴ ἡ ἐκμάθησις τῆς γλώσσης, ὅταν καταστραφῇ καὶ ἡ τελευταία πραγματεία περὶ γραμματικῆς, τοῦτο ἀποκαλοῦντες τὴν νέαν μέθοδον — τὴν μέθοδον τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων, καὶ οὐκ οἶδα τί ἄλλο.

Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐρευνήσαντες τὰ νεώτατα προγράμματα τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῷ πολιτισμῷ ἔθνων, οὐδαμοῦ εὔρομεν τὴν τοιαύτην μέθοδον· ἐξ ἐναντίας ἀπανταχοῦ εὔρομεν τὴν γραμματικὴν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὑπουργικὴν διάταξιν κανονίζουσιν μετὰ πολλῆς λεπτομερείας τὰ μέρη τῆς γραμματικῆς, τὰ διδαχθησόμενα ἐν ἐκάστη τάξει, θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς, τοὺς ἀποστηθισθησομένους κανόνας κτλ. Εἰς χώραν, ἐν ἣ ἐκτὸς τοῦ ὑπουργείου ὑπάρχουσιν ἐπιθεωρηταὶ γενικοὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἔπειτα δὲ κατ' ἐπαρχίας ἀκαδημαῖοι διευθύνουσαι τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπαρχιακοὶ περιϊόντες ἐπόπται, ἐκτὸς τῶν διευθυντῶν καὶ ὑποδιευθυντῶν, ὥστε οὐδ' ἐν μάθημα δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ ἐπιτηρήσεως, καὶ ὁμῶς ἡ κεντρικὴ διοίκησις ἐνόμισε καλὸν νὰ κατέλθῃ εἰς τοιαύτας λε-

πτομερείας. Μετεχειρίσθησαν τὴν γραμματικὴν, ὡς τὸ τελω-
νεῖον τὰ ἐπικίνδυνα ἔμπορεύματα, περιεκύκλωσαν ὑπὸ πλήθους
προφυλάξεων, δὲν ἐξωστράκισαν ὁμῶς, ὡς ἀπαραίτητον. — Παρ'
ἡμῖν οὔτε ἡ γραμματικὴ οὔτε ἡ ἐξήγησις πταίει, ἀλλ' ἡ κακὴ
μέθοδος καὶ διδασκαλία. Δέον νὰ συγγραφῶσιν, ἂν δὲν ὑπάρ-
χωσι, γραμματικαὶ εἰς γλῶσσαν ἀπλου στάτην καὶ νὰ ὀριοθῇ ἡ
ὕλη ἡ διδασκασομένη εἰς ἐκάστην ἡλικίαν· τελεία λεπτομερῆς
ἑλληνικὴ γραμματικὴ εἶναι ἀκατανόητος εἰς τοὺς μικροὺς παι-
δος· αἱ ἀναπτύξεις καὶ τὰ παραδείγματα ἀνάγκη νὰ ᾧσιν ἀνάλο-
γα πρὸς τὴν διανοητικὴν τῶν μαθητῶν ἀνάπτυξιν· ἡ θεωρία νὰ
στηρίζηται ἐκάστοτε εἰς ἀσκήσεις προφορικὰς καὶ γραπτὰς, κα-
ταλλήλως ἐκλεγόμενας, καὶ προϊούσας ἀναλόγως τῆς ἡλικίας
καὶ τῆς προόδου τῶν διδασκομένων μέχρι τῆς τελείας διδασκα-
λίας τῆς ὅλης γραμματικῆς ἐπιστήμης. Ἡ γραμματικὴ εἶναι,
ἐπιστήμη ὑψηλὴ καὶ δύσκολος, εἶναι αὐτὴ ἡ λογικὴ, ἡ ἐνέργεια
τοῦ νοῦς διὰ λέξεων ἐκφραζομένη καὶ ὡς τοιαύτη δύσκολος καὶ
ξηρὰ φύσει εἰς τοὺς ἀρχαρίους καὶ ἀπαιτεῖται πολὺ περισσοτέρα
ἐμπειρία, ἐπιμονὴ, ὀξύνοια, ἵνα διδάξῃ τις εἰς μικροὺς παῖδας ἢ
εἰς ἀνεπτυγμένους ἤδη νέους. Ἄν δὲ εἰς τὰς δυσχερείας ταύ-
τας προστεθῇ καὶ τὸ ἄλογον τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης μεθόδου
γίνεται βάσανος δευνοτέρα ἑκατὸν φαλάγγων.

Ἡ δὲ ἐξήγησις δέον ἵνα ἦ βοήθημα πρὸς κατάληψιν τοῦ συγ-
γραφέως, προῖον τῆς ἰδιαιτέρας μελέτης καὶ ἐρεῦνης τῶν μαθη-
τῶν, εἰς ὃ ἡ τοῦ διδασκάλου ἐνέργεια νὰ περιορίζηται εἰς διόρ-
θωσιν τῶν κακῶς νοηθέντων, καὶ οὐχὶ νέον κείμενον ἐπιβαλλόμε-
νον ἐκ καθέδρας ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἀντὶ τοῦ ἐρμηνευομένου κει-
μένου, ὅτε οἱ δυστυχεῖς μαθηταὶ τρέφονται πολλάκις μὲ σφηκῶν
μαζεύματα, ἀντὶ τοῦ ὕμνητός τοῦ Ξενοφῶντος μέλιτος.

Καὶ εἰς αὐτὰς τὰς τάξεις, ἔνθα ἀδύνατόν ἐστι νὰ ἐρμηνεύσωσιν
οἱ τῶν προτέρων οἱ μαθηταὶ μόνοι, ἡ ἐνέργεια τοῦ διδασκάλου

ἀνάγκη νὰ τείνη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δι' ἐρμηνειῶν, παρατή-
ρησεων, σαφῶς ἐρμηνείας ἐκάστης λέξεως, νὰ κρατῇ τὸ πνεῦμα
τῶν μαθητῶν προσηλωμένον ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κειμένου, τὴν ἐξήγη-
σιν ὡς δευτερεῖον βοήθημα ἔχων καὶ οὐχὶ ὡς κύριον τῆς διδ-
σκαλίας σκοπὸν. Οὕτω φρονοῦμεν ὅτι διορθοῦται τὸ κακὸν, ἀνευ
ἐξωστράκισμοῦ καὶ ἐμπρησμοῦ τῆς γραμματικῆς καὶ τῶν ἐξηγή-
σεων.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων σχετικῶς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν
σπουδαιότητα τοῦ πρὸ ἡμῖν ὑφισταμένου ἐκπαιδευτικοῦ ζητήμα-
τος συμπραίνοντες λέγομεν· ὅτι πολλὰ τῶν παρ' ἡμῖν κειμένων
περὶ ἐκπαιδεύσεως κακῶς ἔχουσι, καὶ τοῦτο καταδεικνύεται ἐκ
τῆς καταλαβούσης τὴν κοινωσίαν ἡμῶν ὁμῆς πρὸς μεταρρύθ-
μισιν τῆς ἐκπαιδεύσεως· — ὅτι πολλαὶ τῶν προτεινομένων διορ-
θώσεων ὑπερπηδῶσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν καὶ εἶναι ἴσως χεῖρονες
τοῦ πρὸς διόρθωσιν προκειμένου κακοῦ· καὶ ὅτι ἀνάγκη πολλῆς
σκέψεως, πολλῆς συζητήσεως, πολλῆς τῆς βραδύτητος πρὶν νεω-
τερισθῇ τι. Ἡ ἡμετέρα σχολῆ, ἔμπεδος μένουσα εἰς τὰς ἐκτε-
θείσας ἐν ἀρχῇ τῆς ὁμιλίας ταύτης ἀρχάς, βαίνει μετὰ πολλῆς
τῆς προφυλάξεως ἰκολουθοῦσα δύο ἀρχάς· «τὰ πάντα δοκιμά-
ζετε, τὸ καλὸν κατέχετε», καὶ εἰς τὴν ἑτέραν, ἣν πρὸ δύο μη-
νῶν ἐπέλεγε μετὰ πολλῆς συνέσεως ὁ πινασιολογιώτατος καὶ
προσηλῆς ἡμῶν σχολάρχης κ. ἰ. πατήρ

Σπεῦδε βραδέως.

Τὴν δὲ 5' ἰουνίου, συμφώνως τῷ ἐκδεδομένῳ προγράμματι,
αἱ μὲν γραπτὰ ἐξετάσεις ἤρξαντο ἐν τῇ Σχολῇ, διαρκέσασαι μέ-
χρι τῆς 13' τοῦ αὐτοῦ, αἱ δὲ προφορικαὶ δημόσιοι, τὴν 14' τοῦ αὐ-
τοῦ (κυριακῆν), τὴν 6' ὥραν τουρκιστὶ ἀκριβῶς. Ἦν νενομισμέ-
νην τελετὴν, ἀσθενοῦντος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐτέλε-
σεν ὁ ἐπιτροπευὼν σεβ. ἀγ. Ἐφέσου κ. Ἀγαθὸς γέγονος, παρόντων

καὶ τῶν σεβασμιωτάτων ἀρχιερέων, τῶν ἐφόρων καὶ ἱκανοῦ ἐπί-
λέκτου ἀκροατηρίου, μεθ' ἧν ὁ σχολάρχης ἀρχιμανδρίτης κ.
Ἰ. Ἀναστασιάδης ἀπήγειλε τὴν εἰθισμένην ἔκθεσιν, ἔχουσαν
ὡδε.

Σεβασμιώτατε ἐπιτροπεύων τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην,

ἁγία καὶ ἱερὰ σύνοδος,

καὶ ἡ λοιπὴ ἐντιμος καὶ φιλόμουςος ὀμήγυρις.

ΠΕΡΑΝΑΝΤΕΣ τὸ σχολικὸν ἔτος, εὐχαριστήσωμεν Κυρίῳ τῷ
Θεῷ ἡμῶν, ὅτι διεφύλαξε τὴν ἡμετέριν σχολὴν ἀνωτέραν πίστεως
ἐπιτηρείας καὶ ἀνέδειξε αὐτὴν καρποφόρον ἐκ τῶν ἐνόντων καὶ
κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος. Ἐπειδὴ δὲ εἰθισται νὰ ἐκτεθῆ δημοσίᾳ, κα-
τὰ τὴν πρώτην ταύτην ἡμέραν τῶν ἐνιαυσίων δημοσίων ἐξετά-
σεων ἢ τριπλῆ κατάστασις τῆς σχολῆς, ἢ διανοητικὴ, ἢ ἠθικὴ
καὶ ἢ ὕλική, ἐπόμενος τῷ ἔθει ἱκανοποιῶ τὴν περιεργίαν τῶν σε-
βασμιῶν καὶ ἐντίμων ἀκροατῶν μου.

Ἐὰν ἐνθυμῶνται καλῶς οἱ ἀκούσαντες τὴν περυσινήν καὶ τὴν
προπερυσινήν ἔκθεσιν ἢ οἱ προσεκτικῶς ἀναγνόντες αὐτάς, ὁ κα-
θηγητικὸς σύλλογος ἐνησχολήθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν δυνατὴν
προαγωγὴν τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς διὰ δια-
φόρων μέτρων περὶ ἀπουσιῶν, περὶ αὐστηροτέρας δοκιμασίας τῶν
προσερχομένων νέων μαθητῶν, περὶ γραπτῶν καὶ προφορικῶν
ἐξετάσεων, περὶ μεθόδου τῆς διδασκαλίας, περὶ ὠρῶν τῶν μαθη-
μάτων καὶ περὶ προβιδιασμοῦ ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν. Ἡ ἐφαρμο-
γὴ τοῦ τελευταίου μετροῦ, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ λαδὼν τὸν βαθμὸν
ἀμετριῶς ἐπὶ τριῶν μαθημάτων ἐν ταῖς γραπταῖς ἐξετάσεσι μέ-
νει ἐν τῇ αὐτῇ τάξει, ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ λήξαντος scho-
λικοῦ ἔτους ἢ δὲ πείρα ἐδικαίωσε πληρέστατα τὸ μέτρον τοῦτο
διότι οἱ πλείστοι τῶν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει μεινάντων μετὰ δευτέραν

ἀκρόασιν τῶν αὐτῶν μαθημάτων μόλις φαίνονται δυνάμενοι νὰ
ἀκροασθῶσιν ἀνώτερα μαθήματα. Ἡ καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ τάξει
ἐξακολούθησις τῆς διδασκαλίας τῆς γαλλικῆς γλώσσης, ἢ πέ-
ρυσι διὰ τὰς εἰσαχθείσας γενικὰς ἐξετάσεις ἐγκριθεῖσα, ἐγένετο
κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος, διδαχθείσης τῆς γλώσσης ταύτης ἐπὶ δύο
ῶρας, αἰτινες ἀφηρέθησαν ἐκ τῆς ς' καὶ ζ', διότι δὲν ἦτο δυνα-
τὸν νὰ οἰκονομηθῆ τὸ πρᾶγμα ἄλλως. Ἐκ τῶν τριῶν διατάξεων
τῶν περὶ ἀπουσιῶν ἢ τρίτη ἢ λέγουσα· «ὁ μαθητὴς ὁ ἐπὶ εὐλόγῳ
αἰτίᾳ ἀπουσιάσας πεντεκαιδεκάκις τοῦ ἔτους ἐν τοῖς δὶς ἢ τρίς
τῆς ἐβδομάδος διδασκομένοις μαθήμασι καὶ τριακοντάκις ἐν
τοῖς καθ' ἑκάστην διδασκομένοις μαθήμασι μένει ἐν τῇ αὐ-
τῇ τάξει», ἐδέησε νὰ ἀντικαταστῆ διὰ τῆς ἐξῆς. «Ἐπὶ τῶν
πολλῶν ἀπουσιῶν, τῶν ἐπὶ εὐλόγῳ αἰτίᾳ γινομένων, κρίνει ὁ κα-
θηγητικὸς σύλλογος ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπουσιῶν, εἰ ὁ
μαθητὴς πρέπει νὰ γένηται δεκτὸς εἰς τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις»
κατὰ δὲ ταύτην τὴν διάταξιν ἀπεκλείσθησαν τῶν ἐξετάσεων τριά-
κοντα μαθηταὶ ἐκ διαφόρων τάξεων, ὑποχρεωθέντες νὰ ἀκροα-
σθῶσι τὰ μαθήματα καὶ δεύτερον ἔτος. Ὁ κανονισμὸς τῶν γρα-
πτῶν καὶ προφορικῶν ἐξετάσεων, περὶ οὗ εἶπον πέρυσιν ὅτι ἐφηρ-
μόσθη μετὰ τινῶν ἐξ ἀνάγκης γενομένων διὰ τὸ πρῶτον ἔτος
συγκαταβάσεων, κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν μετ' ὀ-
λιγωτέρων συγκαταβάσεων διὰ τε τὰς ἄλλας καὶ τὴν ἀπολυομέ-
νην τάξιν. Οὕτω ἐπὶ μὲν τῶν ἐπτὰ πρώτων τάξεων ἀπηλλάγη-
μεν τοῦ ἐπιζημιωτάτου προσδιορισμοῦ μέρους τοῦ διδαχθέντος
κατὰ τὸ ἔτος μαθήματος, προσθέντες τῷ κανονισμῷ ἄρθρον, δι'
οὗ ὁ προβιδιασμὸς ἐξαρτᾶται οὐ μόνον ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῶν ἐνιαυ-
σίων ἐξετάσεων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν βαθμῶν τῶν καθημερινῶν ἐξε-
τάσεων. Τὸ μέτρον τοῦτο, δικαιοτάτον καθ' ἑαυτὸ καὶ ἀσφαλέ-
στατον εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἱκανότητος τοῦ μαθητοῦ, ἀπεμάκρυνε
καὶ ἀπὸ τῶν μαθητῶν ἡμῶν τὴν δειλίαν ἐκείνην τὴν καταλαμβά-

νουσαν αὐτοὺς ἐν τῇ προσεγγίσει τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων καὶ παρορμῶσαν αὐτοὺς εἰς αἴτησιν τοῦ νὰ ὑποστῶσιν ἐξέτασιν ἐλάττονος μέρους τῆς διδασκείας ὕλης. Ἔσται δὲ τὸ μέτρον τοῦτο ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ συντελεστικώτατον εἰς τὸ νὰ αὐξήσῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν μαθητῶν ἐν ταῖς καθημεριναῖς μελέταις τῶν μαθημάτων. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀπολυομένης τάξεως τὰ μὲν τοῦ ἔτους μαθήματα πάντα ὠρίσθησαν διὰ τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις, τὰ δὲ τῶν προηγουμένων τριῶν γυμνασιακῶν ἐτῶν μαθήματα ὠρίσθησαν ὑπὸ τύπον γενικώτερον διὰ τὰς γραπτὰς ἐξετάσεις. Τοῖς πέρυσι γραπτῶς ἐξετασθεῖσι μαθήμασι τῆς ἀνωτέρας τάξεως προσετέθησαν ἡ κατήχησις, ἡ λογικὴ καὶ ἡ γραπτὴ ἐξέτασις τῶν γαλλικῶν ἐπὶ κειμένου ἀπροσδιορίστου. Πρὸς πλήρη δὲ ἐφαρμογὴν τοῦ κλιονισμοῦ τῶν ἐξετάσεων ὑπολείπονται εἰς προσθήκαι τινες ἵνα αἱ ἐξετάσεις τῶν ἀπολυομένων ὡσι πράγματι γενικαὶ ἐξετάσεις καὶ ἀξίαι τοῦ ὀνόματος τῆς ἡμετέρας Σχολῆς. Αἱ ὑπολειπόμεναι προσθήκαι εἶναι ἡ χημεία, ἡ ἐξέτασις τῶν λατινικῶν ἐπὶ κειμένου ἀπροσδιορίστου, ὡς γίνεται ἐπὶ τῶν γαλλικῶν, τῶν τουρκικῶν καὶ τῶν ἑλληνικῶν, ἡ ἐξέτασις τῆς φιλοσοφικῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς ῥητορικῆς. Ἰδιὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῇ, ὅσον τάχιον, τῷ προγράμματι τῶν ἐξετάσεων, γραπτῶν ἢ προφορικῶν, τὸ τῆς ῥητορικῆς μάθημα, ὃπερ διδάσκεται μετὰ ῥητορικῶν γυμνασμάτων ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι, διότι διὰ τὴν ἑλλειψιν τῆς ἐξετάσεως ἡ ἀκρόασις τοῦ μαθήματος τούτου γίνεται μετὰ τινος ὀλιγωρίας, καίτοι μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου διδάσκει αὐτὸ ὁ γηραιὸς καὶ πολὺπειρος καθηγητῆς κ. Ι. Φιλαλήτης, ὅστις πολλάκις δι' ἑλλειψιν γυμνάσματος ἀναγκάζεται νὰ ἀπολύῃ τὰς τάξεις πολὺ πρό τοῦ τέλους τῆς ὥρας· ἡ δὲ τοιαύτη πρόωρος ἀπόλυσις τῶν τάξεων διαταρτίζει οὐ μικρὸν τὴν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς διδασκαλίας ἀναγκαιοτάτην ἐν τῇ Σχολῇ ἡσυχίαν. Ἐπίσης εἶναι ἀνάγκη νὰ

εἰσαχθῇ ἐπὶ τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἡ βαθμολόγησις τῶν ἐπιγραμμάτων, ἅπερ ποιεῖ ἡ ἡ τάξις· διότι ἡ ἑλλειψις τῆς βαθμολογήσεως προξενεῖ ὁμοίαν ὀλιγορῖαν πρὸς τὴν ἀκρόασιν τοῦ μαθήματος τῆς ἐπιγραμματοποιίας, ἣν μετὰ μεγίστου ζήλου καὶ ἰδιαζούσης ἱκανότητος διδάσκει ὁ σεβάσμιος καθηγητῆς κ. Α. Χαρίλαος, ὁ ἀριστος τῶν παρ' ἡμῖν ἑλληνιστῶν. Εἰς ἐλεγχον τῆς ὀλιγορίας ταύτης τῆς ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν γινομένης διὰ τὴν ἑλλειψιν τῆς βαθμολογήσεως ἐπὶ τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἀναφέρω τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιγραμμάτων, ἅπερ ἐπέσῃσαν οἱ μαθηταὶ τῆς ὀγδόης τάξεως. Ἐκ τῶν τριάντα ἐπτὰ μαθητῶν τῆς τάξεως ταύτης ἐποίησαν ἐπιγράμματα μόνον 5· ἐκ τούτων δὲ ὁ μὲν 3, οἱ τρεῖς ἀνὰ 1 καὶ εἰς μόνος 15. Πέρυσιν ἐνεκρίθη, ὡς εἶπον ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει, ἡ ἐν τῷ προγράμματι τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων ἀναγραφὴ ὡς ἰδιαιτέρων μαθημάτων τοῦ μὲν τεχνολογικοῦ μέρους τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς διὰ τὴν 6' τάξιν, τοῦ δὲ συντακτικοῦ διὰ τὴν 8'. Οἱ διδάσκοντες τὰ μαθήματα ταῦτα καθηγηταί, ὁ κ. Β. Καλλίφρων καὶ ὁ κ. Α. Χουρμουζιάδης, οἵτινες πέρυσιν ἔκριναν τὴν ἰδιαιτέραν ταύτην ὑποχρέωσιν τῶν τάξεων τούτων λίαν συντελεστικὴν πρὸς τὸν σκοπὸν, δι' ὃν τὰ μαθήματα ταῦτα διδάσκονται ἐν τῇ Σχολῇ, ἔκριναν ἀξιεπαίνως, συνεννοηθέντες μετὰ τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου, νὰ ἐξετάζωσιν ἐπὶ τῶν αὐτῶν μαθημάτων καὶ τὰς ἐτέρας δύο τάξεις· ὁ μὲν κ. Χουρμουζιάδης δὴλον ὅτι καὶ τὴν 4' τάξιν, ὁ δὲ κ. Καλλίφρων καὶ τὴν 5'. Ἀφορμῆς δὲ δεθείσης ἐντεῦθεν, προτάθη ἐν τινι συνεδριάσει τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου, ἵνα ἀνάλογον καθαρῶς γραμματικὸν μάθημα διδάσκηται καὶ ἐν ἐκάστη τῶν τεσσάρων ἀνωτέρων τάξεων τῆς Σχολῆς. Ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο, χρῆζον πλείονος σκέψεως, θὰ ἐφαρμοσθῇ, ἐὰν ἐγκριθῇ, ἐν τῷ μέλλοντι. Ὡς ὑπαγόμενον εἰς τὴν διανοητικὴν τῆς Σχολῆς κατὰστασιν ἀναφέρω τὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους διορισμὸν τοῦ κ

SISMANOGLIO
RISERVA

Θ. Σαλτέλη, ὡς τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς. Τῷ νέῳ καθηγητῇ τῆς Σχολῆς ἀνετέθησαν ἐγκρίσει τῆς Ἐφορίας ἐκτὸς τῶν τῆς ἐτάξεως ἑλληνικῶν, ἅπερ ἐδίδαξε κατὰ τὴν δευτέραν ἑξαμηνίαν τοῦ παρελθόντος ἔτους ὡς βοηθὸς τοῦ καθηγητοῦ κ. Χαριλάου, τὰ λατινικὰ τῆς αὐτῆς ἐτάξεως καὶ τὰ γυμνάσματα τῆς σ'. Συγχαίρω τῇ Ἐφορίᾳ τῆς Σχολῆς, ὅτι διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ κ. Σαλτέλη ἐπροίκισε τὴν Σχολὴν καθηγητῇ ἐγκρατεῖ τῶν ὧν διδάσκει μαθημάτων, ἐργαζομένῳ μετὰ ζήλου καὶ ἀκριβείας καὶ διδάσκοντι εὐμεθόδως. Αὐτῷ δὲ τῷ κ. Σαλτέλῃ ἐκφράζω δημοσίᾳ τὴν εὐχαριστίαν τῆς Σχολῆς, διότι προθύμως ἐδέξατο τὴν παράκλησίν μου γενομένην τῇ ἀδείᾳ τῆς Ἐφορίας, καὶ ἀνέλαβεν ἐκτάκτως τὰς γραφικὰς ἀσκήσεις τῆς ἀτάξεως, μάθημα ἐξάωρον εἰσαχθὲν ἐξ ἀνάγκης εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν χασμάτων τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι τῆς τάξεως ταύτης εὐρισκομένων. Καὶ ταῦτα μὲν συντόμως τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν διανοητικὴν τῆς Σχολῆς κατάστασιν, ἣτις χρήζει ἔτι βελτιώσεως καὶ δι' ἄλλων τινῶν μέτρων, περὶ ὧν πολλάκις ἐποιησάμεθα λόγον μετὰ τῶν φίλων συναδέλφων μου, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς τῶν ὀρθογραφικῶν καὶ συντακτικῶν γυμνασμάτων διαρρυθμίσεως, ἧς τὴν ἀνάγκην πολλοὶ τῶν συναδέλφων μου ἀνομολογοῦσι βλέποντες μετὰ λύπης ἀνορθογραφίας καὶ ἀσυνταξίας ἐν τισὶ μαθηταῖς καὶ αὐτῆς τῆς τῶν ἀπολυομένων | τάξεως. Ἄλλ' ὅτι εἶπον πέρυσι καὶ προπέρυσιν, εἶμαι ἠναγκασμένος ἐκ τοῦ καθήκοντός μου νὰ ἐπαναλάβω καὶ ἐφέτος. Ἐν ὧσιν δηλονότι ὑφίσταται ἡ κυριωτέρα ἑλλειψίς τῆς Σχολῆς, ἐν ὧσιν μένει ἀθεράπευτος ἡ μεγαλητέρα πληγὴ αὐτῆς, ἡ ὑπερβολικὴ, λέγω, πληθὺς τῶν μαθητῶν ἐν ταῖς τάξεσι, τὰ μὲν ληφθέντα μέτρα ἔσονταί ὀλίγον ὠφέλιμα, τὰ δὲ ληφθησόμενα δυσκόλως ἐφαρμοσθήσονται. Εἶναι ἀνάγκη, καὶ ἀνάγκη ἀπαραίτητος, εἴαν πρέπει νὰ φειδόμεθα τῶν ἀναλισκομένων μεγάλων δαπανῶν καὶ τῶν καταβαλλομένων ἀτρύτων πόνων καὶ μόχθων,

νὰ εὐρεθῇ μέσον θεραπείας ταύτης τῆς πληγῆς τῆς Σχολῆς. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ εὖρον δύο μέσα καὶ ὑπέδειξα αὐτὰ ἐν τῇ περυσινῇ ἐκθέσει, ὅπου καὶ παραπέμπω τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ τοὺς ὀφείλοντας νὰ μεριμνῶσι περὶ τῆς διανοητικῆς προαγωγῆς τῆς Σχολῆς.

Μεταβαίνων δὲ εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς καταστάσεως τῆς Σχολῆς, λέγω περὶ τῆς πρώτης, ἦτοι περὶ τῆς ἐν τῇ Σχολῇ εὐταξίας καὶ εὐπειθείας τῶν μαθητῶν, ὅτι εἶναι ἀρκούντως εὐάρεστος. Οὕτω μετὰ πεντακοσίων πενήκοντα μαθητῶν εὐρέθη εἰς καὶ μόνος ἐκ συστήματος ἀπειθῆς καὶ αὐθάδης, ὃς καὶ ὑπέστη τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένην ποινήν· εἶπον δὲ ἀρκούντως εὐάρεστος καὶ οὐχὶ ἐντελῶς εὐάρεστος, ὡς ἔπρεπε νὰ ᾔηται, διότι ἡ ὑλικὴ κατάστασις τῆς Σχολῆς, καθὼς εἶπον καὶ ἄλλοτε, ἐπηρεάζει ἔτι τῇ ἠθικῇ καταστάσει, ὡς ἀμέσως θέλει φανῆ ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς. Ἡ ὑλικὴ κατάστασις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐννοοῦμεν ἰδίᾳ τὴν κατάστασιν τοῦ κτιρίου τῆς Σχολῆς, ἐβελτιώθη μικρὸν κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος διὰ τῆς ἐκ τῆς ἄλλης οἰκίας εἰς ταύτην μεταβάσεως ἡμῶν, ἣτις ἐγένετο τῇ 10 τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Ἐβελτιώθη δὲ μικρὸν καὶ οὐχὶ πολὺ, ὡς ἴσως ἐνόμιζόν τινες, διότι τὸ μόνον πλεονέκτημα τῆς οἰκίας ταύτης εἶναι ἡ πλείων στερεότης [ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἄλλην, καὶ ὅτι ἔχει δύο ὀπωσοῦν εὐρυχώρους αἰθούσας, χρησιμευούσας εἰς τὰς γραπτὰς καὶ προφορικὰς ἐξετάσεις. Τὸ δὲ ἀναγκαιότερον, δηλαδὴ δωμάτια παραδόσεων φωτεινὰ καὶ εὐρύχωρα ἀναλόγως τῶν πολυπληθῶν τάξεων τῆς Σχολῆς, εὐρισκόμενα ἐν τόπῳ ἀπέχοντι ὀπωσοῦν τῆς τύρβης τοῦ δρόμου, ὡς καὶ αὐτὴ ἀρμοδίᾳ εἰς μαθητὰς πεντακοσίου, ἐλλείπουσι καὶ ἐνταῦθα. Ἄλλως τε καὶ εὐδὴλον ὅτι οἰκία ἐκτισμένη δι' οἰκογένειαν, ὅσον εὐρύχωρος καὶ ἂν ᾔη, καὶ οἰαδὴπ οτε πλεονεκτήματα καὶ ἂν ἔχη, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς σχολεῖον· τότε λοιπὸν ἡ τοιαύτη κατάστασις τῆς ἡμετέρας Σχολῆς θὰ βελτιωθῇ, ὅταν ποτὲ, σὺν Θεῷ, ἀνε-

γερθῆ ἐκ βάθρων κτίριον μὲ σχέδιον σχολείου, καὶ σχολείου περιλαμβάνοντος γυμνάσιον καὶ σχολαρχεῖον μετὰ πεντακοσίων πενήκοντα μαθητῶν. Τὸ ἐπ' ἐμοί, μοχθήσας κατὰ καθῆκον καὶ κατὰ δύναμιν ἐν διαστήματι τῆς τριετοῦς διευθύνσεώς μου εἰς ἀνεγερσιν κτιρίου καταλλήλου εἰς τὴν Μ. τοῦ Γένους Σχολῆν, καὶ ἀποτυχῶν, τρίτην δὲ ταύτην φοράν καταδείξας κατὰ καθῆκον τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοιοῦτου κτιρίου προσγινομένην τῇ Σχολῇ ζημίαν, περιορίζομαι σήμερον εἰς ἀπλὴν εὐχὴν, ὅπως, ὅσον τάχιον κτήσεται ἡ μία τοῦ Γ. Σχολῆ ἄξιον ἑαυτῇ κατοικητήριον. Τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσενεχθέντα τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς σχολῆς βιβλία εἶναι ὀλίγα τινὰ φυλλάδια, ὧν ὁ κατάλογος μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν δωρητῶν δημοσιευθήσεται κατὰ τὸ ἔθος ἐν τῇ γενικῇ ἐκθέσει. Περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν σημειῶ τὰ ἑξῆς: Ενεγράφησαν εἰς τὸ Μητρώον τῆς σχολῆς παλαιοὶ καὶ νέοι 540, ὧν ὀρμῶνται ἐκ Κων)πόλεως καὶ τῶν προαστείων 201, ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν 160, ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας 114, ἐκ τῶν νήσων 33 καὶ ἐξ Ἑλλάδος 32. Ἐκ τούτων δὲ ὄλων κατετάχθησαν εἰς μὲν τὴν α' τάξιν 92, εἰς δὲ τὴν β' 61, εἰς τὴν γ' 78, εἰς τὴν δ' 64, εἰς τὴν ε' 81, εἰς τὴν ς' 83, εἰς τὴν ζ' 43 καὶ εἰς τὴν η' 38. Οἱ δὲ εἰς τὰς ἐξετάσεις παρουσιασθέντες εἶναι 398. Κατέλιπον δηλονότι τὴν σχολὴν 142 μαθηταί. Καὶ οἱ μὲν ἐγγραφέντες ὑπερέβησαν τοὺς περυσινούς κατὰ 22, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ διαφόροις λόγοις λιπόντες τὴν τάξιν ὑπερέβησαν τοὺς περυσίον ἀποχωρήσαντας κατὰ 67. Τὸ δὲ μείζον πλῆθος τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκχωρησάντων προῆλθεν ἴσως διὰ τε τὴν ἐπιδημοῦσαν ἀσθένειαν, ἣτις ἀφῆρσε καὶ τινὰς τῶν μαθητῶν ἡμῶν τὴν ζωὴν καὶ διὰ τὴν καταλαβοῦσαν τὴν χώραν ἡμῶν καιρικὴν δυστυχίαν. Ἀλλὰ σημειωτέον, ὅτι ἐν τοῖς 142 συμπεριλαμβανόνται καὶ οἱ ἀποκλεισθέντες τῶν ἐξετάσεων λόγῳ πολλῶν ἀπουσιῶν τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐκ διαφόρων ὄντες τάξεων.

Καὶ αὕτη μὲν ἐν γένει ἡ κατάστασις τῆς ἡμετέρας Σχολῆς. Πρὶν ἢ δὲ παύσω τὸν λόγον ἀπονέμω κατ' ὀφειλὴν ἱεράν τὴν εὐχαριστίαν τῆς Σχολῆς ταῖς ἀρχαῖς αὐτῆς, ἧτοι τῇ Α· Θ. Παναγιότητι τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, τῷ ἐθνικῷ μικτῷ συμβουλίῳ καὶ τῇ σεβαστῇ ἐφορίᾳ αὐτῆς ἐπὶ τῇ μερίμνῃ, ἣν ὑπὲρ αὐτῆς κατέβαλον προθύμως ἐπὶ τε ἄλλων ἀφορώντων αὐτὴν καὶ ἐπὶ τῆς ἐσχάτως καταλαβούσης αὐτὴν μεγάλης οἰκονομικῆς δυσχερείας. Ὑπὸ τῆς οἰκονομικῆς δυσχερείας πάσχει ἔτι ἡ Σχολὴ καὶ πάσχει δεινῶς· ἀλλ' ἔχομεν ἐλπίδας χρηστὰς θαρρόυντες ἰδίᾳ τῇ φιλοτιμίᾳ καὶ τῷ ζήλῳ τῆς σεβαστῆς καὶ ἐντίμου ἐφορίας, ὅτι ἀπαλλάξει αὐτὴν τῆς δυσχερείας ταύτης διὰ μέτρων ἀποτελεσματικῶν, ἐκτιμῶσα προσηκόντως τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἰδρώτας τῶν ἐν αὐτῇ ἀόκνως ἀγωνιζομένων διδασκάλων. Αἱ ἐξετάσεις, αἱ εὐθὺς ἀρξόμεναι, ὡς ἤδη γνωστὸν τοῖς σεβασμίσις καὶ ἐντίμοις ἀκροαταῖς ἡμῶν, εἶναι αἱ προφορικαί, αἱ δὲ γραπταί ἐγένοντο ἤδη ἐν τάξει καὶ ἀκριβεῖα, διαρκέσασαι δύο ἑβδομάδας κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐξετάσεων, καὶ ὧν τὸ ἀποτέλεσμα προκείμενον ἐν τῇ Σχολῇ δύνανται οἱ βουλόμενοι νὰ ἴδωσι καὶ κρίνωσι. Τελευτῶντι δὲ τὴν ἐκθεσιν ταύτην, ἣτις εἶναι ἡ τελευταία τῆς διευθύνσεώς μου, ἐπιτραπήτω μοι ἡ ἐκπλήρωσις καθήκοντος ἱεροῦ καὶ ἀτομικοῦ. Τὸ καθῆκον τοῦτο εἶναι ἡ δημοσία ἐκφρασις τῆς εὐγνωμοσύνης μου πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς καθηγητὰς τῆς Σχολῆς ἐπὶ τῇ προθύμῳ βοηθείᾳ, ἣν ἐκάστοτε ἐχορήγησάν μοι ἐν τῇ τριετῇ διευθύνσει τῆς Σχολῆς ταύτης.

Τὴν δὲ κέ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς (κυριακὴν) ἐγένετο ἡ ἐπίδοσις τῶν πτυχίων ἐν μέσῳ ἐκλεκτῆς καὶ πολυπληθοῦς ὀμηγύρευς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπιτροπεύοντος τὸν ἀθροῦντα οἰκουμενικὸν πατριάρχην σεβ. ἀγ. Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου.

Καὶ πρῶτον μὲν ὁ σχολάρχης σεβασμιώτατος μητροπολίτης Καισαρείας κ. Ἰωάννης ἀπήγγειλε τὴν πρὸς τοὺς τελειοδιδά-

πτους προσλαλιάν (Α). εἶτα ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν γραμματεὺς τῆς σχολῆς κ. Β. Δ. Καλλίφρων ἀνέγνω τὸ ἐπὶ τῆς τῶν τελειο-
διδάκτων βαθμολογήσεως πρακτικὸν (Β) τοῦ καθηγητικοῦ συλ-
λόγου.

Γενομένης δὲ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων, ἀπηγγέλθη εὐχα-
ριστήριος προσφώνησις ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἀποφοιτησάντων μαθη-
τῶν Ἀλεξάνδρου Κωψιδᾶ (Γ).

Εἶτα ἡ Α. Σ. ὁ ἐπιτροπεύων ἀπήγγειλε προσλαλιάν πρὸς τοὺς
ἀπολυομένους, περιέχουσαν τὰς δεούσας πατρικὰς ὑποθήκας (Δ).

Α΄.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

πρὸς τοὺς τελειοφοίτους.

Ἀπολογία σήμεραν καὶ ὑμᾶς, φίλα τεκνία, ἡ τροφὸς καὶ μήτηρ ὑμῶν
σχολὴ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἐν αὐτῇ ἐκπληρώσητε τὴν ἀποστολὴν ὑμῶν,
οὐδόλως κρίνει ἀναγκαῖον νὰ ἀποτείνῃ πρὸς ὑμᾶς μακρὸν παραινετικὸν
λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀναστροφῆς ὑμῶν. Διότι ἐδιδάχθητε διὰ μακρῶν
ἐπὶ ἔτη πολλὰ καὶ γινώσκετε ἤδη καλῶς τίς ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴ
ὑμῶν ὡς Χριστιανῶν καὶ τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ ἀναστρέφησθε ἐν αὐτῇ.
Ἀπλῆν δὲ μόνον ὑπόμνησιν δύο τινῶν ἐξ ὧν ἐδιδάχθητε κρίνει ἀναγ-
καίαν, τὸν ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ βίου δηλαδὴ παρακολουθοῦντα ὑμῖν ἐχθρὸν
καὶ τὴν καταβολὴν αὐτοῦ διὰ τῆς ἐξ ὕψους δυνάμεως. Ὁ ἐχθρὸς οὗτος,
καθὼς ἐνθυμεῖσθε λίαν καλῶς, εἶναι ἡ εὐπερίστατος ἀμαρτία, κατὰ τὴν
ἐκφρασίαν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὃς ἐχαρακτήρισεν αὐτὴν οὕτω, ὡς ἐν
πάσῃ περιστάσει εὐκόλως ἀπαντῶσαν ἡμῖν.

Πόσον ἐπικίνδυνος εἶναι ὁ ἐχθρὸς οὗτος ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν καὶ πῶς ἐνεργεῖ
ἀπαύστως εἰς τὸ νὰ ματαιώσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιγείου ζωῆς ἡμῶν,
τοῦτο γινώσκετε ἐκ τε τῆς ἱστορίας τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, ἣν ἐπιμε-
λῶς ἐδιδάχθητε, καὶ ἐξ ἧς ἔχετε μικρὰς ἢ μεγάλης πείρας τοῦ βίου.
Περιπατεῖτε λοιπὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἀδιάλειπτον ἔχοντες τὴν μηνύμην τῆς

πανταχοῦ παρουσίας τῆς ἀμαρτίας, ἐξοπλιζόντες ἑαυτοὺς τοῖς ἀναγκαίαις
ὄπλοις πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἐχθροῦ τούτου ὡσάκις καὶ ὅπου ἐφορμή-
σῃ ἐφ' ὑμᾶς. Γινώσκετε καλῶς ὅτι ἔχετε ὄπλα πολλὰ καὶ θεότευκτα,
δι' ὧν καιρῶς πλησσεταὶ ὁ τῆς σωτηρίας ὑμῶν ἐχθρὸς. Ἐκ τῶν πολλῶν
τούτων ὄπλων ἐν ἰδίᾳ καὶ θερμῶς συνίστησιν ὑμῖν ἡ μήτηρ ὑμῶν σχολὴ,
προτρέπουσα ὑμᾶς ἵνα φέρητε αὐτὸ ἀεὶ μεθ' ὑμῶν ἀσκοῦντες ἑαυτοὺς ἐπι-
μελῶς εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ· τὸ ὄπλον τοῦτο εἶναι τὸ τῆς προσευχῆς.
Συνίστησι δὲ ὑμῖν ἡ σχολὴ τοῦτο τὸ ὄπλον ἰδίᾳ, διότι δι' αὐτοῦ καὶ μόν-
ον ἐφελκύετε ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, τὴν πανσθενῆ τοῦ Θεοῦ
χάριν, ἥτις ἐνδύουσα ὑμᾶς τὴν πανοπλίαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς διαφυ-
λάττει ὑμᾶς ἀτρώτους ἐν πάσῃ προσβολῇ τοῦ ἀκαμάτου καὶ ἀκοιμήτου
πολεμίου τοῦ αἰωνίου σκοποῦ τῆς προσκαιροῦ ζωῆς ἡμῶν. Ἐδιδάχθητε
καλῶς, φίλτατοι μαθηταί, καὶ ἐμάθετε κάλλιστα φιλοπόνως καὶ ἀξιο-
παίνως τί ἐστὶ προσευχὴ καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐκτελεῖται. Ἐὰν λοιπὸν ἡ
περὶ αὐτῆς γνώσις ὑμῶν μετεβλήθῃ εἰς πράξιν, τότε ἀληθῶς ἐπαίδευσεν
ὑμᾶς ἡ σχολὴ καὶ ἐπέτυχεν ἀκριβῶς τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, τότε ἐδικαιώσα-
τε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν καταβληθέντας ἀτρώτους πόνους, τότε ἔσεσθε μα-
θηταὶ ἀξιοὶ τῆς μητρὸς ὑμῶν σχολῆς, τότε θὰ ἐγκαυχᾶται ἡ σχολὴ ἐφ'
ὑμῖν, τότε ἔσεσθε πολῖται χρηστοί, ἀληθινοὶ πατριῶται, χρήσιμοι πᾶσι
καὶ εὐδόκιμοι ἐν πάσῃ ἐπιχειρήσει. Ἐὰν δὲ, ὅπερ ἀπεύχομαι, ἐξέρχησθε
τῆς σχολῆς ἔχοντες μὲν κεφάλαιόν τι γνώσεων, ἱερῶν τε καὶ κοσμικῶν,
ἀναγκαίων ἄλλως καὶ χρησιμωτάτων καὶ τούτων εἰς τὴν χριστιανικὴν
ἡμῶν ἀποστολὴν ἐν τῷ κόσμῳ, μὴ φέροντες δὲ μεθ' ἑαυτῶν τὸ μόνον
ἀναγκαῖον ἐφόδιον τῆς ζωῆς ἡμῶν, τὴν πράξιν δηλ. τῆς ἐν πάσῃ περιστά-
σει καταφυγῆς πρὸς Ἐκεῖνον, πρὸς τὸν οὐράνιον ἡμῶν, λέγω, Πατέρας
μάτην κκοπιάκατε, μάτην ἠγωνίσασθε ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, ἡμεῖς δὲ οἱ
γεωργοὶ μάτην ἐβαστάσαμεν ἐν τῷ γεωργίῳ τούτῳ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς
Ἐκκλησίας τὸν καύσωνα τοῦ θέρους καὶ τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος, πολλὰ ὄν
καὶ ποικίλους κινδύνους τῆς υἰείας καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἀλλὰ μὴ γένηται
το! εἴθε νὰ μὴ ἐπληθεύσῃ ἐπὶ μηδενὸς ἐξ ὑμῶν ἡ λυπηροτάτη αὐτῆ
ματαιώσις τοσοῦτων κόπων καὶ μόχθων. Τεκνία μου ἀγαπητά, ἀρκείτω
ὑμῖν σήμερον ἡ ὑπόμνησις αὕτη. Ἄντι δὲ πάσης εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαρισ-
τίας

SISMANOGLIO
MEGARO

στίας, ἣν ὀφείλετε τῇ μητρὶ ὑμῶν σχολῇ, ἀπαντεῖ αὕτη παρ' ὑμῶν οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν ἀδιάλειπτον καὶ ἰσόδιον μνήμην τῆς τελευταίας ὑπομνήσεως αὐτῆς. Εὐχόμενος δὲ ὑμῖν τὴν ἀνωθεν ἀντίληψιν καὶ ἐνίσχυσιν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς ὑμῶν, συγχωρῶ ὑμῖν ἀπὸ καρδίας, εἰάν ποτε, ὅπερ δὲν ἐνθυμοῦμαι, ἐλπίζατέ με. Σύγνωτε δέ μοι καὶ ὑμεῖς, παρακαλῶ, σύγνωτέ μοι πάντες φίλοι μαθηταί, σύγνωτέ μοι, ἀγαπητοὶ συνάδελφοι καὶ ὑμεῖς, ἀποχωριζομένῳ καὶ ἐμοὶ ἐκ μέσου ὑμῶν, σύγνωτέ μοι, παρακαλῶ θερμῶς, πᾶσαν λύπην, ἣν προὔξενσα ὑμῖν ἀσώφως μὲν ἴσως καὶ ἀκαιρῶς, διὰ συμφέρον δὲ τῆς σχολῆς ἐνεργῶν ἢ λαλῶν. Ἐξαιτούμενος δὲ τὰς εὐχὰς ὑμῶν εἰς τὴν κατὰ Θεὸν τελείωσιν τοῦ νέου ἔργου, ὃ μοὶ ἔδωκεν ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία, ὑπισχνούμαι ὑμῖν ποιεῖσθαι μνησθῆναι ὑμῶν ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, παρακαλῶν ὑμᾶς ὅπως καὶ ὑμεῖς τὸ αὐτὸ ποιῆτε.

Β'

ΠΡΑΞΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ἐπὶ τῆς βαθμολογήσεως τῶν ἀπολυομένων.

Τῇ κδ' ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοντοῦ [ογδοοῦ] στωτηρίου ἔτους, συνελθὼν ὁ τῶν καθηγητῶν τῆς Μ. τοῦ Γένους σχολῆς σύλλογος ἐν τῷ διευθυντηρίῳ, προεδρεύοντος τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας κ. Ἰωάννου, μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐξετάσεων, γραπτῶν τε καὶ προφορικῶν, τῆς ἀπολυθμένης τάξεως, ἀριθμούσης τριάκοντα καὶ ἑξὶ τὸ ὅλον φοιτηταί, καὶ λαβὼν ὑπ' ὄψιν τοὺς τε καθημερινὰς ἐλέγχους καὶ τὰς ἐν τῇ φενικῇ ταύτῃ δοκιμασίας ἀπαντήσεις αὐτῶν, τὸν δίκαιον ἐκάστη βιβλίον ἀπένευμεν, ὑπολογισάμενος κατὰ λόγον τῆς εἰδικῆς τῶν τε μαθημάτων ἀξίας καὶ τῆς ἐν αὐταῖς περιόδου. Ἀπαντες δ' ἐκρίθησαν ἄξιοι τοῦ νεονομίμου πτυχίου, λαβόντες τὸν μὲν βαθμὸν ΑΒΙΣΤΑ ἑξ ὁ ἐξῆς:

1. Φώτιος Φωτιάδης 8,
2. Ἡλίας Ἐμμανουηλίδης 7, 40]58
3. Ζαχαρίας Καλλιμάδης 7, 30]58

4. Ἐμμανουὴλ Ζουμπούλης 7, 24]58
5. Ἀλέξανδρος Κωψιδᾶς 7, 10]58
6. Γεώργιος Σύρμας 7,

Τὸν δὲ βαθμὸν ΠΑΝΥ ΚΑΛΩΣ δεκαοκτῶ οἱ ἐξῆς:

7. Ἀθανάσιος Μαζαράκης 6, 40]58
8. Νικολῆς Φραγκοῦλης 6, 32]58
9. Ξεροφῶν Χρυσοφίδης 6, 28]58
10. Ἀθανάσιος Σουτάκης 6, 24]58
11. Περικλῆς Κοουζόπουλος 6, 24]58
12. Ἀντώνιος Ἰωαννίδης 6, 10]58
13. Δημοσθένης Ἰτζόπουλος 6, 6]58
14. Γρηγόριος Τριανταφυλλίδης 5, 56]58
15. Κλεάνθης Μαυρόπουλος 5, 40]58
16. Ἀριστείδης Οἰκιάδης 5, 36]58
17. Ἰωάννης Δημητρίου 5, 34]58
18. Χρῆστος Ἰωαννίδης 5, 50]58
19. Δημήτριος Παππαδόπουλος 5, 28]58
20. Παραγιώτης Βορρόπουλος 5, 24]58
21. Παραγιώτης Σφαῖλος 5, 20]58
22. Ἰωάννης Καρτσάκης 5, 14]58
23. Γεώργιος Ἀγγελίδης 5, 12]58
24. Νικόλαος Γεραρόπουλος 5, 12]58

Τὸν δὲ βαθμὸν ΚΑΛΩΣ οἱ ἐξῆς δώδεκα:

25. Μελισσηνὸς Χριστοδούλου 4, 54]58
26. Γεώργιος Ἀδοσίδης 4, 50]58
27. Ἀθανάσιος Γεωργιάδης 4, 22]58
28. Ἀρχιμήδης Βλαστάς 4, 22]58
29. Νικόλαος Σαουλίδης 4, 18]58
30. Ἰωάννης Πολύβιος 4, 16]58
31. Ἰορδάνης Καπλάνογλου 4, 12]58
32. Μιχαὴλ Διδάκης 4, 8]58

SISMANOGLIO

- 33. Ἀργύριος Παπαδόπουλος 4, 2]58
- 34. Ρίκος Γεωργιάδης 3, 50]58
- 35. Θεοφάνης Ἀγγελίδης 3, 38]58
- 36. Γεώργιος Λαουτάρης 3, 18]58

Καὶ οὕτω διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Ὁ σχολάρχης Καισαρείας ΙΩΑΝΝΗΣ.

Οἱ καθήγηται.

Ἰωάννης Φιλαλήθης, Ἀντώνιος Χαρίλαος, Βασίλειος Δ. Καλλίφρων, Ἀναστάσιος Χουρμουζιάδης, Κωνσταντῖνος Ζαχαριάδης, Ἰωάννης Ἀριστοκλῆς, Ἀνδρέας Σπαθάρης, Αἰμίλιος Νονόπτης, Ἀριστομένης Λουκίσσης, Κωνσταντῖνος Ὀρφανοῦ ἀκῆς, Θεμιστοκλῆς Σαλτέλης.

Γ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

τοῦ ἐκ τῶν τελειοφοίτων ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΩΨΙΔᾶ.

Σεβασμιώτ. ἱεράρχαι καὶ λοιπὴ σεβαστὴ καὶ φιλόμουσος ἀμήγυρις!

Βαρὺ καὶ δυσανάλογον ταῖς δυνάμεσί μου ἀνατίθεται τὸ ἔργον ἐμοὶ τῷ ἀδεξίῳ καὶ ἀνικάνῳ. Ἴσως δ' ἄλλοι πολλοὶ κάλλιον καὶ μελιθεῖ καλὰ μῶ ἤθελον ἐκφράσει τὰ πρὸς τὴν Σχολὴν εὐγνώμονα τῶν καρδιῶν ἡμῶν αἰσθήματα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔλαχέ μοι ὁ κλῆρος τῇ ἀποφάσει τῆς σεβαστῆς ἐφορίας, καίτοι συναισθανόμενος ἑμαυτὸν ἀνεπιτήδειον πρὸς τόδε τὸ ἔργον καὶ ἀνομολογῶν τὴν περὶ τοῦτο ἀδυναμίαν μου, παρίστα μαιέγῳ ὀλίγιστος δι' ἀθενοῦς μὲν καὶ ἀδυνάτου φωνῆς, ἀλλ' ὑπὸ καρδίας συνεχομένης ὑπὸ παλαμῶν εὐγνώμοσύνης, ὅπως ἐξαγγείλω κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν ταύτην πληροῦσαν συγκίνησιν ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ τῆς γαλουχησάσης ἡμᾶς μητρὸς, τῆς τὰ πρῶτα καὶ ἀσταθῆ ἡμῶν βήματα κατευθυνάσης ταύτης τροφοῦ· εἰ καὶ γινώσκων δὲ ὅτι ἀδύνατος ἤθελεν ἀποβῆ ἢ ἀκριδῆς τῶν τὰ στήθη πάντων ἡμῶν καταπλημμυρούντων

αἰσθημάτων ἐκφρασίς καὶ ἡ πλήρης αὐτῶν παράστασις· διότι πρὸς τὸ μέγεθος αὐτῶν ἀνάλογος ἔδει ἵνα ἢ καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ λαλοῦντος, οὐχ ἦτον ἐπιλαμβάνομαι τοῦ ἔργου θαρρῶν ἐπὶ τὴν ἀνοχὴν ὑμῶν.

Ἐπέστη ἡ ὥρα, καθ' ἣν τὸ τελευταῖον ἀναφινουῦντες τῇ Σχολῇ χαῖρε, στεφανούμεθα ὑπὸ τῶν σεπτῶν αὐτῆς χειρῶν καὶ διαφνηστεῖσθε· φεῖς εἰσερχόμεθα εἰς νέον βίου στάδιον. Ἡ στιγμὴ αὕτη, ἡ τοσούτω φαεινὴ καὶ περιπόθητος, τὸ κέντρον πασῶν ἡμῶν τῶν σκέψεων, τὸ τέρμα πρὸς ὃ πάσαι ἡμῶν κατέτεινον αἱ ἐνέργειαι, ἡ παμπόθητος, λέγω, αὕτη στιγμὴ, πρὸς ἣν ἀπὸ τοσούτου ἤδη ἀπεβλέπομεν ὡς πρὸς φάρον, ἐπέστη τέλος.

Κατὰ τὴν σπουδαιωτάτην ταύτην τοῦ βίου ἡμῶν ὥραν, ἡ περιδόξος τοῦ Γένους Σχολῆ δωρεῖται ἡμῖν τὸν καλλίνικον τῆς παιδείας στέφανον· ἡ χρυσάρματος νίκη δωρεῖται ἤδη ἡμῖν τὸν γλαυκόχροα κόσμον τῆς ἐλαίας.

Ἐγκαταλείποντες ἤδη τὴν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἐκθρέψασαν ἡμᾶς μητέρα καὶ τῶν ἀγκαλῶν αὐτῆς ἀποσπώμενοι, πτωχοὶ στρουθοὶ, μόλις ἀπογαλακτισθέντες τοῦ ζειδώρου αὐτῆς γάλακτος, ἰστάμεθα τεθορυβημένοι πρὸ τῶν πυλῶν τῆς ἐξόδου, ἐκπεπληγμένον περιεέροντες τὸ ὄμμα πρὸς τὴν κυματώδη τῆς ζωῆς δίνην, ὡς εἰ φοβούμενοι τὴν προσέγγισιν τῆς καταγίδος διὰ τὸ ἀδέβαιον τοῦ μέλλοντος καὶ τῶν τυχῶν ἡμῶν, καὶ προτιμῶντες τὰ στέρνα τῆς μητρὸς, τὸν ἥρεμον καὶ γαληνιαῖον ὄνδιήγομεν ἐν αὐτοῖς βίον, τοῦ σάλου τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ τῆς τύχης τῶν ἐκβάσεων τῶν ἀορίστων!

Ἐάν δέ τις χαρὰ ἐν ἡμῖν παράγηται ἐκ τῆς συγκομιδῆς τοῦ θέρους τῶν μόχθων ἡμῶν, ἡ χαρὰ αὕτη καταπνίγεται καθόλου καταστελλομένη ὑπὸ τῆς συναισθήσεως λύπης πολλῷ βαθυτέρας, ἀλγους πολλῷ ἐνδοτέρου! Ἦδη τὸ ἔσχατον ἐξερχόμενοι τῶν θυρῶν τῆς αἰωνοβίου ταύτης Σχολῆς, τὸ ἔσχατον ἀναπέμπομεν

SISMANOGLIO
MEGARO

πρὸς τοὺς γεραροὺς τοῦ νοῦς καὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν δομήτορας
χαίρει ἤδη ἀπεξενούμεθα εἰλικρινῶν φίλων, φιλότατων συμμαθη-
τῶν, ἀποσκιασθέντες εἰς τῆς ζωῆς τὸ πολύμοχθον πέλαγος.

Τὸ εὐαγὲς τῶν Πιερίδων ἐνδιαίτημα τοῦτο, ἡ Μεγάλη τοῦ
Γένους Σχολή, ἔρχεται καὶ σήμερον αὐθις ὅπως ἐορτάσῃ τὴν ἐπέ-
τειον τοῦ θρισμοῦ αὐτῆς, ἠδουθίμως τῶν σταχύων πλουσίου δρε-
παμένη ἀμνητοῦ. Ἡ καλλιτοκος ἡμῶν μήτηρ καὶ θρέπτειρα, καὶ
ἐφότος εἰς τὸ τέρμα τοῦ ἐνιαυσίου αὐτῆς δρόμου ἀφικνουμένη, ἀ-
πολαύει τῶν ἐν ἀγωνίᾳ προσδοκωμένων ἠδυπικρῶν αὐτῶν στιγ-
μῶν. Καὶ ἤδη ἀγάλλεται γηθυσύνως ἐναθρονομένη ἐπὶ τῷ βλέ-
παιν ἡμᾶς νέους στρατιώτας διὰ ζωῆς πίστεως ἐν ταῖς σεβα-
σμίοις αὐτῆς κατηρτισμένους κόλποις.

Μακρὸς ὑπῆρξε βεβαίως τοῦ σταδίου ἡμῶν ὁ δόλιχος καὶ τρα-
χεῖα ἢ διάλασις αὐτοῦ, πολλῶ δὲ τοῦ τῶν προκατόχων ἡμῶν δυσ-
βατώτερος· ἀλλ' ἐχωρήσαμεν θαρρόντες, καίτοι πολλάκις ἐν-
μίσω τῷ σταδίῳ ἡμῶν ἔστημεν ἰσως, ἀσθμαίνοντες καὶ κεκοπια-
κότες πρὸ τῆς δυσκολίας· ἀλλ' ἤδη ὁπότε προσφέρεται ἡμῖν τῶν
ἀγόνων ἡμῶν τὸ ἀντίμιθον, ἀγαλλόμεθα ὅτι εἶδομεν τὰς προη-
γουμένως ἀρξάμενας μεταρρυθμίσεις λαβούσας ἤδη σταθερώτερον
χαρακτῆρα καὶ ὑπόστασιν βίαιμον, χάρις ταῖς ἀκαμάτοις ἐνερ-
γείαις τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν σχολάρχου καὶ τοῦ τῶν καθηγητῶν
συλλόγου. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι εὐτυχέστεροι ἡμῶν ἔσονται οἱ ἐπι-
γιγνώμενοι, ἐφ' ὧν τὸ σύστημα τοῦτο παγισόμενον ἐπὶ μᾶλλον
καὶ μᾶλλον καὶ στερεώτερον ἀποβαῖνον ἐπὶ σχολάρχου ἀξίου τοῦ
ρέκτου καὶ ἀνενδότως ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῆς σχολῆς μοχθή-
σαντες, ἤδη δ' ἀπερχομένου αὐτῆς προκατόχου αὐτοῦ καὶ τῆς
διαβρύθμισεως πρωτίστου ὑπερμάχου, ἀγλαωτέρους καὶ λυσιτε-
λεστέρους τοὺς καρπούς αὐτοῦ ἐν τῷ μέλλοντι ἔξει.

Πρῶτοι ἡμεῖς ἐπίσης ἠβτοχήσαμεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο
καὶ ἰδῶμεν τὰς εὐχὰς τοῦ ἔθνους, τῆς σχολῆς, καὶ τῶν μαθητῶν

τὰς ἐλπίδας πληρουμένας ἐφ' ἡμῶν, εἰ καὶ κατὰ τὸ ἡμισυ μόνον·
ἡ Σχολή, ἀπεκδυθεῖσα τὰ ῥάκη, περιεβλήθη ἤδη καινουργεστέ-
ραν στολήν· ἀλλ' οὐχ ἦττον αἱ πολυεδεῖς αἰτῆς ἀνάγκαι δὲν
ἐθεραπεύθησαν εἰσέτι. Μετὰ πάλλοντος ὄθεν στήθους ἀποβλέ-
πομεν πάντες εἰς τὸ μέλλον, θαρρόντες ἐπὶ τὴν εὐεργατικὴν ὑ-
ποστήριξιν ἀνδρῶν μεγαθύμων πρὸς ἀνέγερσιν οἰκοδομήματος
ἀνταξίου τῆς μεγαλωνόμευ ταύτης Σχολῆς.

Τούτων ἕνεκα πάντων σπεύδομεν ὅπως εὐχαριστήσωμεν τοῖς
δραστηρίοις ἡμῶν καθηγηταῖς καὶ τῇ σεβαστῇ ἐφορίᾳ διὰ τὰς
αἰς ὑπὲρ ἡμῶν κατέβαλον καὶ καταβάλλουσι φροντίδας καὶ μά-
χους, οὐδόλιως ἀναμνησκόμενοι τῶν πόνων, οὓς διητύσαμεν
ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ ἡμῶν, οὐδὲ τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν προσκομι-
μάτων, ἅτινα παρενεβλήθησαν κατὰ τὴν πορείαν ἡμῶν, ἀλλ' ἐμ-
πλεοὶ εὐγνωμοσύνης ἀπερχόμεθα τῆς Σχολῆς, οὐδέποτε ἐπιλη-
σόμενοι τοῦ πρὸς αὐτὴν ὀφειλομένου σεβασμοῦ καὶ τοῦ ἀπείρου
χρέους.

Ἦδὲ δὲ δυνησόμεθα ἐν' ἀνταμείψωμεν τοὺς ἀτύτους τῶν κα-
θηγητῶν ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν μόχθους, τῶν μετὰ πατρικῆς μερίμνης
ποδηγητησάντων ἡμᾶς καὶ δαφνοφόρους εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον
ὀδηγησάντων, τῆς χορείας τῶν ἀδεκάστων τούτων Ἑλληνο-
δικῶν, τῶν ἐνθέρμων τοῦ καλοῦ γεωργῶν, τῶν διὰ τῆς μελιτρυ-
του αὐτῶν γλώσσης τὴν δεσποινίδα τῶν ἐπιστημῶν ἐκδιδαξάντων
ἡμῖν καὶ διὰ τῶν νόμων τῆς φύσεως, τῶν περιφανῶν τῆς ἀρχαιο-
τητα φωστήρων καὶ τῶν εὐσεβῶν τοῦ χριστιανισμοῦ δογμάτων,
διὰ τῆς πλήρους ταύτης πανοπλίας ἡμᾶς καταρτισάντων καὶ ἐν
ταῖς φάλαγγι τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας πιστοὺς αὐτῆς προ-
μάχους ἀναδειξάντων, πῶς ἄλλως δυνησόμεθα εὐγνωμονῆσαι
τούτοις, ἢ ἐκχέοντες ἐνώπιον αὐτῶν τὰς διαβρόχους ὑπὸ τῶν δα-
κρύων τῆς εὐγνωμοσύνης καρδίας ἡμῶν, τῇ ὑποσχόμενοι αὐτοῖς
ὅτι θέλομεν προσπαθήσει, τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἵνα φανῶμεν ἀντάξιον μὲν

τῶν ἐλπίδων αὐτῶν, τῶν δὲ σοφῶν αὐτῶν διδαγμάτων, ἅτινα θέλομεν ἔχει βαθέως ἐγκεχαρχμένα ἐν ταῖς μυχιαιτάταις τῶν καρδιῶν ἡμῶν διπλόαις, πρόθυμοι ἐκτελεσταί ; καὶ οὕτως ἀμείβοντες τούτους διὰ τῆς μεγίστης δι' αὐτοὺς ἀμοιβῆς καὶ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς πιστοὺς μὲν τῶν ἐντολῶν αὐτῶν θεραπεύοντας, διὰ δὲ τῶν χρηστῶν ἡμῶν ἠθῶν, τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς εἰς τὴν ἰδίαν ἐκάστου κλήσιν ἐπιδόσεως, διαμένοντες ἐς αἰεὶ θερμοὶ τῶν παραγγελμάτων αὐτῶν ὅπαδοι, καταστῶμεν ἀξιοὶ τοῦ δι' ὃν ἤλθομεν προορισμοῦ ! ἵνα αὐριον εἰσπηδῶντες εἰς τοῦ βίου ἡμῶν τὸ δυσήλατον ἄρμα, καὶ μεταξὺ τῆς τύρβης αὐτοῦ εὐρισκόμενοι, ἀγαλλώμεθα ἀποστρέφοντες τὸ ὄμμα πρὸς τὸ κοινὸν τοῦτο τῶν παιδικῶν ἡμῶν χρόνων συμβιωτήριον, χαίροντες ὅτι ὑπάρχει ἐν ταῖς καρδίαις τῶν καθηγητῶν μικρὸς τις καὶ κενὸς θαλαμίσκος, ἵνα διαμένη ἐν αὐτῷ τὸ ἶχνος τοῦλάχιστον τοῦ ὀνόματος ἡμῶν ἀνεξίτηλον !

Ἄλλὰ θάρσει, εὐκλεῆς τοῦ Γένους διαμορφώτειρα ! ἐλεύσεται ἴσως ποτ' ἡμᾶρ, ὅποτε δὲν θέλομεν περιορίζεσθαι πλέον εἰς λόγους μόνον κενῶς καὶ ὑποσχέσεις, ἀλλὰ ταύτας θέλομεν ἀντικαταστήσει δι' ἔργων, ἐπιφυλαττόμενοι πρὸς τὸ μέλλον ἵνα ἐκπληρώσωμέν ποτε, ἂν δυνηθῶμεν, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ εὐχόμεθα ὅπως, ἐπιχύσαντες βάλσαμον ἐπὶ τῶν τραυμάτων σου, ἐπουλώσωμεν τὰς χαινούσας σου πληγὰς, ὣ τάλαινα μήτηρ !

Ἡμεῖς δὲ, προσφιλεῖς παιδικοὶ συνεταῖροι, ὧν ὁ ζωογόνος ἥλιος ἐπιφανεῖς ἤδη διέλυσεν ὡς πάγον καὶ τὰ ἀμυδρότερα τῶν καρδιῶν ἡμῶν σκοτὴ, περισφίγξας τὰς ἀμοιβαίας ἡμῶν τῆς εἰλικρινείας καὶ ἀγάπης ἀλύσεις καὶ καταστήσας ἀδιασπάστους τοὺς συνδέσμους αὐτῶν ἐν τῷ μέλλοντι, ἐγκαταλείποντες ἀλλήλους κατὰ τὴν ὑστάτην ταύτην στιγμὴν, τὸ ὕστατον ἀποδῶμεν ἀλλήλοις χαῖρε ἐκ τῶν μυχῶν βαρυαλγούντων στηθῶν, τοῦτο ἔχον-

τες πάντοτε κατὰ νοῦν ἐν τῷ σκοτεινῷ τοῦ μοιραίου μέλλοντος πέπλῳ· στῶμεν ἀκλόνητοι, στερεῶς καὶ ἀδιαρρήκτως προσκολλώμενοι εἰς ὅσα ἐν τῇ γεραιμῇ ταύτῃ ἐδιδίχθημεν σχολῇ καὶ θαρραλέως προχωροῦντες μηδέποτε δειλιίσωμεν ἐν τῇ πορείᾳ ἡμῶν· ἀλλ' ἐνστερνιζόμενοι ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἡμῶν τὰς πανσεβίστους διδασκαλίας τῆς μητρὸς Σχολῆς καὶ τὰ σεπτὰ ῥήματα, ἐμμένωμεν πάντοτε, ὅπου περ ἂν ὦμεν, ἀταρβεῖς αὐτῶν φρουροὶ, ὄρητοὶ τοῦ ἀγαθοῦ πρόμαχοι, τῶν καλῶν ζηλωταὶ ἐνθερμοὶ καὶ εὐγνώμονα πρὸς τὴν ἐκθρέψασαν ἡμᾶς τῷ ἰδίῳ γάλακτι μητέρα τέκνα, εὐχόμενοι ἵνα αἰεὶποτε καταλέγωνται ἐν τοῖς μητρῷοις αὐτοῖς νεοσύλλεκτοι τῶν δικαίων αὐτῆς προστάται καὶ ὑπέρμαχοι.

Πρὸς ὑμᾶς δὲ ἀπευθυνόμενος ἤδη, οἱ ἀπελειπόμενοι ἀθληταί, οὐδὲν ἄλλο δύναμαι νὰ εἶπω, ἢ νὰ προτρέψω ὑμᾶς ὅπως, ἐξακολουθοῦντες εὐθαρσῶς μετὰ καρτερίας καὶ ἀνευδότου ἐπιμελείας τὸ στάδιον τῶν ἀγώνων ὑμῶν, ἀπολαύσητε ἡμέραν τινὰ, ὡς καὶ ἡμεῖς ἤδη, τῶν καρπῶν τῆς παιδεύσεως καὶ τῶν μόχθων ὑμῶν τὸ καλλιστέφανον δριψήσθε γέρας !

Σὺ δὲ, σεβασμιώτατε ἱεράρχα, ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς καὶ δεόμενος τοῦ Ὑψίστου, ἐπίσυρον διὰ τῶν θερμῶν σου δεήσεων τὰς εὐλογίας αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ εὐοδῶσαι τοὺς μόχθους ἡμῶν καὶ τοὺς πόνους, καὶ ἀναδειῖξαι ἀξίους μὲν τῆς ἀγίας ἡμῶν πίστεως προμάχους, εὐγνώμονα τῆς γεραρᾶς Σχολῆς τέκνα καὶ τοῦ ἐνδόξου ἡμῶν ἔθνους θερμοὺς ἀντιλήπτορας !

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΣ!

ΠΡΟΣΔΑΔΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΕΥΟΝΤΟΣ.

Προσφιλέστατά μοι ἐκ Κυρίου τέκνα.

Ἡ καλλικαρπὸς καὶ καλλιγόνος Μεγάλη τοῦ Γένους καὶ πατριαρχικὴ Σχολὴ οὐ παύεται, Θεοῦ συναιρομένου, καὶ ἐν μέσῳ τῶν δυσχερεστέρων κοινωνικῶν περιπετειῶν, ἀπὸ τοῦ παρέχειν κατ' ἔτος εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν νέους εὐσταλείς, κατηρητισμένους διανοητικῶς τε καὶ ἠθικῶς, ὑπὸ τὴν ἐμφρονα πηδαλιουχίαν καὶ διαμόρφωσιν ὀτρηνῶν τῶν Μουσῶν θεραπόντων, τοῦτε γερασμίου σχολάρχου καὶ τῶν ἀξιοτίμων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, οἵτινες τὰ μέγιστα καταγλαΐζουσι τὴν μεγαλύνουμον ταύτην Σχολὴν καὶ μεγίστας παρέχουσιν εἰς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεις διὰ τῆς συνετῆς καὶ ἐμφρονος πολιτείας καὶ τῆς φερεπόντου αὐτῶν διδασκαλίας πρὸς διαπαιδαγύγησιν, μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν, σύμφωνον τῇ εὐαγγελικῇ ἠθικῇ, ὑμῶν τῶν χρηστῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἐλπίδων.

Καὶ ἐφέτος ἐδρεψάμεθα ἀφθονον τὴν συγκομιδὴν τῶν πνευματικῶν καρπῶν τῆς πρεσβυγενοῦς ταύτης Σχολῆς. Τριάκοντα καὶ ἕξ νέοι μεμορφωμένοι, ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, λαβόντες τὰ νενομισμένα πτυχία, ἀπολύονται τῆς Σχολῆς, οἵτινες θέλουσιν ἀποδώσει τὰ τροφεῖα τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Σχολῇ, συμμορφούμενοι πρὸς τὰς καθ' ἑκάστην παρεχομένας αὐτοῖς ἀφρᾶς ὑποθήκας καὶ διδασκαλίας ὑπὸ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν πατέρων, τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, καὶ πραγματοποιῶντες οὕτω τὰς χρηστὰς καὶ ἀγαθὰς τῶν φιλοστόργων αὐτῶν γονέων καὶ κηδεμόνων ἐν μέρει, τῆς Ἐκκλησίας δὲ καὶ τοῦ ἔθνους ἐν γένει προσδοκίας.

Ἐἶναι λυπηρὸν, προσφιλέστατά μοι τέκνα, ὅτι ἐφέτος ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ οἰκουμ. πατριάρχης κ. Ἰωακείμ, ἀσθενῶν, ὡς

γνωστὸν, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη, ὡς μὴ ὤφειλε, χρόνου, δὲν ἠδύνατο νὰ παρσῆ αὐτοπροσώπως καὶ καταστέψῃ πατριαρχικαῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις διδάσκοντάς τε καὶ διδασκομένους· ἀλλὰ μηδὲ ὡς ἀμφιβάλλετε ὅτι ὡς ἐπιτροπεύων θέλω διαβιβάσει ἐκ καθήκοντος τὰς εὐαρέστους ἐντὺ πώσεις, αἵτινες, ὡς ἐκ τῶν εὐστόχων καὶ ἐπιτυχῶν ἀπαντήσεων ὑμῶν πρὸς τὰ ἐρωτώμενα, καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κατηύφραναν τοὺς παρρυεθέντας ἐκτε τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ.

Δεηθῶμεν δὲ τοῦ Ὑψίστου ὅπως τῇ μὲν Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμ. πατριάρχῃ χαρίσῃται πλήρη ἀνάρρωσιν καὶ ἀμετάπτωτον ὑγείαν, τὴν δὲ μεγαλύνουμον ταύτην Σχολὴν, ὡς πατὴρ τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ δοτὴρ παντός ἀγαθοῦ, ἀπαλλάξῃ τῆς οἰκονομικῆς δυσχερείας, εἰς ἣν ἐκ γνωστῶν τοῖς πᾶσιν αἰτίων περιέστη αὕτη, τῶν δὲ καθηγητῶν ἐνίσχυῃ τὴν ἰπομονὴν καὶ τὴν ζήλον, φωτίξῃ δὲ τοὺς φοιτητὰς εἰς ἐπίδοσιν καὶ οὐκ οὐκ ἀλθῶν γνώσεων καὶ εὐσεβείας, δι' ὧν καὶ μόνων εὐδαιμοναῖσιν αἱ χεῖρες καὶ πολιτεῖαι, προκόπτουσαι ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ τελειότερον κοινωνικῶς τε καὶ πνευματικῶς, τὴν δὲ σεβαστὴν καὶ ἐπιμονὴν ἐφοροῦσαν πληρώσῃ ἐπιζήλου καὶ ὀργώσης φιλοτιμίας ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρεποῦς ἅμα συντηρήσεως καὶ ἐπὶ τὰ κρεῖττω προαγωγῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου τῶν Μουσῶν ἐνδιατήματος καὶ ὑπὲρ τῆς δυνατῆς ἀρρωσῶν τῶν περιστοιχουσῶν αὐτὴν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν.

Δώη δὲ ὁ Ὑψιστος ἐνίσχουσιν, ὑγείαν καὶ συντηρήσιν ἐν γένει τοῖς ὑλικῶς τε καὶ ἠθικῶς, λόγω τε καὶ ἐπιμονῇ ὑπὲρ τῆς καρποφόρου καλλιεργείας τοῦ νοσητοῦ στοιχοῦ ἀμπελοῦνος, στηρίξῃ δὲ ἅπαντας ἡμᾶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ ἀληθείας. Γένοιτο!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ Γ. ΣΧΟΛΗΣ,

κατὰ τὸ 1877 — 1878.

ΤΑΞΙΣ Α΄

Δευτέρα.

Ἀριθμητική.
Γραφικαὶ ἀσκήσεις.
Γεωγραφία.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.

Τετάρτη.

Ἀνάγνωσις.
Γραφ. ἀσκήσεις.
Ἀριθμητική.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.

Παρασκευή.

Ἀριθμητική-
Γραφ. ἀσκήσεις.
Γεωγραφία.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.

Τρίτη.

Ἀνάγνωσις.
Γραφ. ἀσκήσεις.
Ἑλληνικά.
Ἱερὰ ἱστορία.
Ἑλληνικά.

Πέμπτη.

Ἰχνογραφία.
Ἰχνογραφία.
Ἑλληνικά.

Σάββατον.

Ἱερὰ ἱστορία.
Ἰχνογραφία.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.

ΤΑΞΙΣ Β΄

Δευτέρα.

Ἱστορία.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.
Ἱερὰ ἱστορία.

Τετάρτη.

Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.
Ἱστορία.

Παρασκευή.

Γεωγραφία.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.
Ἱερὰ ἱστορία.

Τρίτη.

Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.
Γεωγραφία.
Ἀριθμητική.

Πέμπτη.

Ἀριθμητική.
Ἑλληνικά.
Ἰχνογραφία.
Ἑλληνικά.
Ὀρθογρ. γυμνάσματα.

Σάββατον.

Ἀριθμητική.
Ὀρθογραφικὰ γυμνάσματα.
Ἰχνογραφία.
Ἰχνογραφία.

ΤΑΞΙΣ Γ΄

Δευτέρα.

Ἀνάγνωσις Εὐαγγελίου.
Ἱστορία.
Τουρκικά.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.

Τετάρτη.

Γεωμετρία.
Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.

Τρίτη.

Ἑλληνικά.
Γεωγραφία.
Γαλλικά.
Ἑλλ. Τεχνολογία.

Πέμπτη.

Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.
Μυθολογία.

SISMANOGLIO
MIGANO

Ἀνάγν. Εὐαγγελίου.	Ἰχνογραφία.
	Γραφ. γυμνάσματα.
Παρασκευή.	Σάββατον.
Ἑλληνικά.	Ἰχνογραφία.
Ἱστορία.	Γραφ. γυμν.
Γαλλικά.	Γεωμετρία.
Ἑλληνικά.	Γεωγραφία.
Τουρκικά.	

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Δευτέρα.	Τρίτη.
Ἑλληνικά.	Ἱστορία.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Ἀριθμητική.	Ἑλληνικά.
Τουρκικά.	

Τετάρτη.	Πέμπτη.
Γαλλικά.	Ἱστορία.
Γεωγραφία.	Ἀριθμητική.
Τουρκικά.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Συντακτικόν.	

Παρασκευή.	Σάββατον.
Γαλλικά.	Θεματογρ.
Ἑλληνικά.	Γεωγραφία.
Ἑλληνικά.	Ἀνάγνωσις.
Τουρκικά.	Κατήχησις.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Δευτέρα.	Τρίτη.
Τουρκικά.	Χημεία.

Γεωμετρία.	Ἑξήγ. Εὐαγγ.
Λατινικά.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.

Τετάρτη.	Πέμπτη.
Τουρκικά.	Χημεία.
Γεωμετρία.	Ἀρχαιολογία.
Λατινικά.	Γαλλικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	

Παρασκευή.	Σάββατον.
Τουρκικά.	Ἀρχαιολογία.
Γεωμετρία.	Χημεία.
Λατινικά.	Γαλλικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.

ΤΑΞΙΣ ΣΤ'.

Δευτέρα.	Τρίτη.
Λατινικά.	Γαλλικά.
Ἱστορία.	Φιλοσοφία.
Ἑλληνικά.	Ἀλγεβρα.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Τουρκικά.	Ἑλληνικά.

Τετάρτη.	Πέμπτη.
Ἑλληνικά.	Φιλοσοφία.
Ἱστορία.	Ἑλληνικά.
Λατινικά.	Ἀλγεβρα.
Τουρκικά.	Γαλλικά.

Ἐκκλησ. ιστορία.	Ἐπιστολογραφία.
Παρασκευή.	Σάββατον.
Ἐκκλησ. ιστορία.	Ἱστορία.
Ἱστορία.	Ἑλληνικά.
Τουρκικά.	Ἀλγεβρα.
Ἑλληνικά.	Λατινικά.
Ἑλληνικά.	

ΓΛΩΣΣΙΣ Ζ΄.

Δευτέρα.	Τρίτη.
Κοσμογραφία.	Ἱστορία.
Τουρκικά.	Γαλλικά.
Λατινικά.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Ἐκκλησ. ιστορία.	
Τετάρτη.	Πέμπτη.
Φιλοσοφία.	Ἐκκλησ. ιστορία.
Λατινικά.	Γαλλικά.
Κοσμογραφία.	Ἱστορία.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Τουρκικά.	Ἑλληνικά.

Παρασκευή.	Σάββατον.
Φιλοσοφία.	Γαλλικά.
Λατινικά.	Ἱστορία.
Κοσμογραφία.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	Τουρκικά.

ΓΛΩΣΣΙΣ Η΄.

Δευτέρα.	Τρίτη.
Φιλοσοφία.	Χριστ. ἠθική.

Γαλλικά.	Φυσ. πειραματική.
Ἑλληνικά.	Ἱστορία.
Φυσ. ιστορία.	Λατινικά.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Τετάρτη.	Πέμπτη.
Φυσ. πειραματική.	Λατινικά.
Τουρκικά.	Ἱστορία.
Ἑλληνικά.	Ἑλληνικά.
Γαλλικά.	Ἐπιγράμματα.
Ἑλληνικά.	Χριστ. ἠθική.

Παρασκευή.	Σάββατον.
------------	-----------

Φυσική.	Φυσική.
Τουρκικά.	Λατινικά.
Φιλοσοφία.	Ἱστορία.
Φυσ. ιστορία.	Ἑλληνικά.
Ἑλληνικά.	Τουρκικά.

SISMANOGLIO
MEGAKO

Β.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΩΝ ΕΝΙΑΓΣΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ,

ΓΡΑΠΤΩΝ καὶ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ.

Α' τῶν γραπτῶν, ἀρχομένον τῆ 6. ἰουνίου καὶ ληγουσῶν τῆ 17. τοῦ αὐτοῦ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ.

ΤΑΞΕΙΣ.

ΚΛΩΠΗΓΙΤΑΙ.

Τρίτη (6).

Μαθηματικά.	Η'.	Α. Σπαθάρης.
Γαλλικά.	Η'.	Αἰμ. Νοννόττης.
Ἑλληνικά.	Δ'.	Β. Δ. Καλλίφρων.
Ἀρχαιολογία.	Ε'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Ἐκκλησ. ἱστορία.	Ζ'.	Σχολάρχης.

Τετάρτη (7).

Ἰστ. ἀρχ. (ἑλλ. καὶ ῥωμ.)	Η'.	Ι. Ἀριστοκλήης.
Λατινικά.	Η'.	Αἰμ. Νοννόττης.
Ἱστορία.	Δ'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Κοσμογραφία.	Ζ'.	Α. Σπαθάρης.
Ἑλληνικά.	Σ'.	Α. Χαρίλαος.

Πέμπτη (8).

Ἱερὰ ἱστορία.	Α'.	Σχολάρχης.
Ἱστορία.	Β'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Τουρκικά.	Σ'.	Ἀρ. Λουκίσης.
Ἑλληνικά.	Γ'.	Β. Δ. Καλλίφρων.
Γαλλικά.	Δ'.	Αἰμ. Νοννόττης.
Τουρκικά.	Ζ'.	Ἀρ. Λουκίσης.

Παρασκευή (9).

Ἐκκλησ. ἱστορία.	Η'.	Σχολάρχης.
Ἑλληνικά.	Η'.	Ι. Φιλαλήθης.
Ἀλγεβρα.	Σ'.	Α. Σπαθάρης.
Γεωμετρία.	Γ'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Κατήχησις.	Ε'.	Σχολάρχης.

Σάββατον (10).

Φιλοσοφία.	Η'.	Ι. Ἀριστοκλήης.
Τουρκικά.	Η'.	Ἀρ. Λουκίσης.
Γεωγραφία.	Β'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Γαλλικά.	Γ'.	Αἰμ. Νοννόττης.
Γεωμετρία.	Ε'.	Α. Σπαθάρης.

Δευτέρα (12).

Ἑλληνικά.	Β'.	Α. Χουρμουζιάδης.
Ἀριθμητική.	Δ'.	Α. Σπαθάρης.
Λατινικά.	Σ'.	Αἰμ. Νοννόττης.
Ἱστορία.	Ζ'.	Ι. Ἀριστοκλήης.
Ἑλληνικά.	Ε'.	Θ. Σαλτέλης.
Ἐξήγ. τοῦ ἱ. Εὐαγγ.	Γ'.	Σχολάρχης.

Τρίτη (13).

Λατινικά.	Ζ'.	Αἰμ. Νοννόττης.
Ἀριθμητική.	Β'.	Α. Χουρμουζιάδης.
Χημεία.	Ε'.	Α. Σπαθάρης.
Τουρκικά.	Γ'.	Ἀρ. Λουκίσης.
Κατήχησις.	Δ'.	Σχολάρχης.
Γραμματική.	Α'.	Α. Χουρμουζιάδης.

Τετάρτη (14).

Ἐκκλησ. ἱστορία.	Σ'.	Σχολάρχης.
------------------	-----	------------

Γεωγραφία.	Α'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Φιλοσοφία.	Ζ'.	Ι. Ἀριστοκλῆς.
Μυθολογία.	Γ'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Λατινικά.	Ε'.	Αἴμ. Νοννόττης.
Ἰχνογραφία.	Β'.	Κ. Ὀρφανουδάκης.
Πέμπτη (15).		
Ἱστορία.	Γ'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Ἑλληνικά.	Α'.	Α. Χουρμουζιάδης.
Ἱστορία.	Σ'.	Ι. Ἀριστοκλῆς.
Γεωγραφία.	Δ'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Ἑλληνικά.	Ζ'.	Ι. Φιλαλήθης.
Τουρκικά.	Ε'.	Ἄρ. Λουκίσης.
Παρασκευή (16).		
Συντακτικόν.	Γ'.	Β. Δ. Καλλίφρων.
Ἰχνογραφία.	Α'.	Κ. Ὀρφανουδάκης.
Γαλλικά.	Σ'.	Αἴμ. Νοννόττης.
Ἱ. ἱστορία.	Β'.	Σχολάρχης.
Συντακτικόν.	Δ.	Β. Δ. Καλλίφρων.
Γαλλικά.	Ζ.	Αἴμ. Νοννόττης.
Σάββατον (17).		
Ἀριθμητική.	Α'.	Α. Χουρμουζιάδης.
Τουρκικά.	Δ'.	Ἄρ. Λουκίσης.
Φιλοσοφία.	Σ'.	Ι. Ἀριστοκλῆς.
Γεωγραφία.	Γ'.	Κ. Ζαχαριάδης.
Γαλλικά.	Ε'.	Αἴμ. Νοννόττης.
Γραμματική.	Β'.	Α. Χουρμουζιάδης.

Β'. ΤΩΝ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ,
ἀρχομένων τῇ 18. ἰουνίου καὶ ληγουσῶν τῇ 23. τοῦ αὐτοῦ!

Ἐργάσιμοι ὄραϊ ἐν μὲν τῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς 2—5 ὥρας, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς
ἀπὸ τῆς 12—4 καὶ ἀπὸ τῆς 6—9 τουρκιστί.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ.	ΤΑΞΕΙΣ.	ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ.
Κυριακή (12).		
Χριστιανικὴ ἠθικὴ.	Η'.	Σχολάρχης.
Δευτέρα (19).		
Φυσ. ἱστορία.	Η'.	Αἴμ. Νοννόττης.
Ἑλληνικά.	Η'.	Ι. Φιλαλήθης.
Ἄπαντα τὰ μαθήματα.	Ζ'.	Οἱ τῆς τάξ. καθηγηταί.
Ἄπαντα τὰ μαθήματα.	Λ'.	Οἱ τῆς τάξ. καθηγηταί.
Τρίτη (20).		
Τουρκικά.	Η'.	Ἄρ. Λουκίσης.
Ἱστορ. τῆς φιλοσοφίας.	Η'.	Ι. Ἀριστοκλῆς.
Ἄπαντα τὰ μαθήματα.	Σ'.	Οἱ τῆς τάξ. καθηγηταί.
Τετάρτη (21).		
Γαλλικά.	Η'.	Αἴμ. Νοννόττης.
Ἄπαντα τὰ μαθήματα.	Ε'.	Οἱ τῆς τάξ. καθηγηταί.
Πέμπτη (22).		
Λατινικά.	Η'.	Αἴμ. Νοννόττης.
Ἄπαντα τὰ μαθήματα.	Δ'.	Οἱ τῆς τάξ. καθηγηταί.
Παρασκευή (23).		
Ἱστορία νεωτέρα.	Η'.	Ι. Ἀριστοκλῆς.
Ἄπαντα τὰ μαθήματα.	Γ'.	Οἱ τῆς τάξ. καθηγηταί.
Ἄπαντα τὰ μαθήματα.	Β'.	Οἱ τῆς τάξ. καθηγηταί.

Κυριακή (25).

Πτυχίων επίδοσις τοῖς ἀπολυομένοις ἀπὸ ὥρας 2—3 τουρκιστί.

Ἐξεδόθη ἐν τῇ Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆ, τῇ 30 μαΐου 1878.

Ὁ σχολάρχης † Ὁ Καισαρείας ΙΩΑΝΝΗΣ.

Ὁ γραμματεὺς Β. Δ. ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ.

Γ.

ΤΥΠΟΣ ΠΤΥΧΙΟΥ.

(ὁ αὐτός)

Δ.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Πρὸς τοὺς μαθητὰς περὶ τῶν ἀπουσιῶν.

1. Ὁ μαθητὴς ὁ ἀπουσιάσας ἀδικαιολογήτως πεντάκις τοῦ μηνός, εἴτε ἐν πᾶσι τοῖς μαθήμασι τῆς ἡμέρας εἴτε ἐν ἐνὶ, μετὰ τὴν δῆλωσιν τῶν ἀπουσιῶν πρὸς τὸν ἐγγυητὴν αὐτοῦ, ἐὰν πάλιν ἀδικαιολογήτως ἀπουσιάσῃ πεντάκις ἐντὸς ἐνὸς μηνός, ἀποπέμπεται τῆς Σχολῆς.

2. Ὁ μαθητὴς ὁ ἐν τῷ αὐτῷ μαθήματι ἀδικαιολογήτως ἀπουσιάσας δεκάκις ἐν διαστήματι τοῦ σχολικοῦ ἔτους δὲν γίνεται μὲν δεκτὸς εἰς τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις, μένει δὲ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει.

3. Ἐπὶ τῶν πολλῶν ἀπουσιῶν τῶν ἐπὶ εὐλόγῳ αἰτίᾳ γενομένων κρίνει ὁ καθηγητικὸς σύλλογος ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπουσιῶν, εἰ ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ γένηται δεκτὸς εἰς τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις.

Σημ. α'. Ἀδικαιολόγητος εἶναι ἡ ἀπουσία ἢ μετὰ τὴν ἐν τοῖς πρώτοις

μαθήμασι παρευσίαν γινομένη ἀνευ ἀδείας ἐν τινι τῶν ἐπομένων μαθημάτων.

Σημ. β'. Ὡσαύτως ἀδικαιολόγητος εἶναι ἡ ἀπουσία ἢ γινομένη ἐν τῷ πρώτῳ μαθήματι ἢ ἐν σύμπασιν τοῖς μαθήμασι τῆς ἡμέρας, ὅταν αὕτη δὲν δικαιολογῆται ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ ἐγγυητοῦ.

Ἐν τῇ Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆ, τῇ 14 7βρίου 1877.

Ἡ ΣΧΟΛΑΡΧΙΑ.

Ε'.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

τῶν ἀπολυτηρίων καὶ ἐνιαυσίων ἐξετάσεων.

Ἄρθρον 1ον.—Αἱ ἀπολυτήρια καὶ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις εἶναι γραπταὶ καὶ προφορικαί.

Ἄρθρ. 2ον.—Αἱ ἀπολυτήρια γραπταὶ ἐξετάσεις γίνονται ἐπὶ τῶν ἐξῆς μαθημάτων:

1. Ἐπὶ τῶν ἱερῶν (κατηχήσεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας).
2. Ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας (ψυχολογίας, λογικῆς καὶ ἠθικῆς).
3. Ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν δι' ἑρμηνείας κειμένου τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης μὴ ἑρμηνευθέντος καὶ διὰ μεταφράσεως ἐκ τῆς νέας εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.
4. Ἐπὶ τῶν λατινικῶν ὁμοίως δι' ἑρμηνείας κειμένου λατινικοῦ μὴ ἑρμηνευθέντος καὶ διὰ μεταφράσεως ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν.
5. Ἐπὶ τῶν γαλλικῶν ὡσαύτως.
6. Ἐπὶ τῶν τουρκικῶν ὡσαύτως.
7. Ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας (ἑλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς).
8. Ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν (γεωμετρίας καὶ ἀλγέβρας).

Ἄρθρ. 3ον.—Αἱ ἀπολυτήρια προφορικὰ καὶ δημόσιοι ἐξετάσεις γίνονται ἐπὶ τῶν τοῦ ἔτους μαθημάτων, ἧτοι

1. Ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς.
2. Ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας.
3. Ἐπὶ τῶν ἑρμηνευθέντων Ἑλλήνων ποιητῶν.
4. Ἐπὶ τῶν ἑρμηνευθέντων Λατίνων ποιητῶν.
5. Ἐπὶ τῶν ἑρμηνευθέντων Γάλλων συγγραφέων.
6. Ἐπὶ τῶν ἑρμηνευθέντων Τούρκων συγγραφέων.
7. Ἐπὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας.
8. Ἐπὶ τῆς πειραματικῆς φυσικῆς.
9. Ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας.

Ἄρθρ. 4ον.—Αἱ ἐνιαύσιοι γραπταὶ ἐξετάσεις γίνονται ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος διδασκέντων μαθημάτων.

Ἄρθρ. 5ον.—Ὅλη ἐξετάσιμος εἶναι ἅπασα ἢ κατὰ τὸ ἔτος διδασκθεῖσα.

Ἄρθρ. 6ον.—Ἡ α' καὶ β' τάξις ἐξετάζονται γραπτῶς πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτῶν μαθήμασι καὶ ἐπὶ τοῦ τεχνολογικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς· ἡ δὲ γ' καὶ δ' τάξις πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ συντακτικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς.

Ἄρθρ. 7ον.—Αἱ ἐνιαύσιοι προφορικαὶ καὶ δημόσιαι ἐξετάσεις τῶν 7 τάξεων, ἐκτὸς δηλονότι τῆς ἀπολυομένης 8ης τάξεως, γίνονται ἐπὶ τῶν αὐτῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος διδασκέντων μαθημάτων κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Ἐκάστη τάξις διαιρεῖται διὰ κλήρου ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξετάσεως εἰς τμήματα ἰσάριθμα τοῖς μαθήμασιν αὐτῆς καὶ ἕκαστον τμήμα ἐξετάζεται ἐφ' ἑνὸς μόνου μαθήματος.

Ἄρθρ. 8ον.—Ἐν ταύταις ταῖς προφορικαῖς ἐξετάσεσι τῶν 7 τάξεων τὰ μαθήματα ἐξετάζονται κατὰ τὴν ἐν τῷ δελτίῳ τάξιν.

Ἄρθρ. 9ον.—Αἱ ἐπαναλήψεις τῶν μαθημάτων γίνονται ἐντὸς τοῦ ἔτους κατὰ διαλείμματα, ὅσα καὶ ὅπως ἀν' ἐγκρίνη ἕκαστος καθηγητῆς συναινουόμενος μετὰ τοῦ διευθυντοῦ. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐξ-

νων γλωσσῶν μόνον γίνονται ἅπαξ συνεχεῖς ἐπαναλήψεις ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας τὰς πρὸ τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων.

Ἄρθρ. 10ον.—Παύουσι τὰ μαθήματα τῆς μὲν ἀπολυομένης τάξεως δύο ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων, τῶν δὲ λοιπῶν 7 τάξεων τῇ τετάρτῃ ἑσπέρας τῆς ἐβδομάδος τῆς πρὸ τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων.

Ἄρθρ. 11ον.—Αἱ γραπταὶ ἐξετάσεις ἀρχονται δύο ἐβδομάδας πρὸ τῶν προφορικῶν καὶ διαρκουσι μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν τελευταίων, ἧτοι ἡμέρας δώδεκα.

Ἄρθρ. 12ον.—Αἱ γραπταὶ ἐξετάσεις τῆς ἀπολυομένης τάξεως γίνονται κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων.

Ἄρθρ. 13ον.—Αἱ προφορικαὶ δημόσιοι ἐξετάσεις, ἀπολυτήριοι καὶ ἐνιαύσιοι, ἀρχονται τῇ κυριακῇ τῇ μετὰ τὴν 14 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου καὶ λήγουσι μετὰ 6 ἡμέρας τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας.

Ἄρθρ. 14ον.—Τὰ περὶ τῶν ἐργασίμων ὥρῶν τῆς διαρκείας τῶν ἐξετάσεων τῶν γραπτῶν καὶ προφορικῶν καὶ τῆς τάξεως τῶν μαθημάτων ὀρίζει τὸ πρόγραμμα τῶν ἐξετάσεων.

Ἄρθρ. 15ον.—Ἐν ταῖς γραπταῖς ἐξετάσεσιν οἱ μαθηταὶ κάθονται ἐπὶ τῶν θρανίων εἰς ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων τοιαύτην ὥστε νὰ μὴ δύνηται τις νὰ βλέπῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ παρακαθημένου ἢ προκαθημένου.

Ἄρθρ. 16ον.—Οἱ βαθμοὶ εἶναι οἱ ἐξῆς τέσσαρες: ἀρίστα, πᾶνυ καλῶς, καλῶς καὶ μετρίως, ὧν ὁ τελευταῖος δὲν προδίδεται.

Ἄρθρ. 17ον.—Ὅστις τῶν μαθητῶν φωραθῇ ἐν ταῖς γραπταῖς ἐξετάσεσιν ἐπωφελούμενος ξένην ἐργασίαν ἢ χρώμενος ἀπηγορευμένῳ βοηθήματι, οἷον βιβλίῳ ἢ σημειώσεσι προητοιμασμέναις, ἢ τοιοῦτος λαμβάνει τὸν βαθμὸν ἀμετρίως. Τὸν αὐτὸν βαθμὸν

λαμβάνει τις καὶ ὅταν ὁ δόλος αὐτοῦ ἀνακαλυφθῇ, μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἐργασίας.

Ἄρθρ. 18ον.—Οἱ συνομιλοῦντες ἐπὶ τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων κρίνονται ὡς βοηθοῦντες ἀλλήλοις καὶ ἐπομένως λαμβάνουσι τὸν βαθμὸν «μετρίως» κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον.

Ἄρθρ. 19ον.—Πᾶς μαθητῆς, ἐρχόμενος εἰς γραπτὴν τινα ἐξέτασιν, ὀφείλει νὰ φέρῃ μόνον μελανοδοχεῖον, οὐδὲν δὲ βιβλίον ἢ τετράδιον. Τὸ διὰ τὴν ἐξέτασιν τετράδιον χορηγεῖται ὑπὸ τῆς Σχολῆς.

Ἄρθρ. 20ον.—Ὁ ἀνευ ἰδίου μελανοδοχείου καὶ γραφίδος ἐρχόμενος δὲν γίνεται δεκτὸς εἰς τὰς ἐξετάσεις καὶ ὑφίσταται τὴν αὐτὴν ποινὴν τῷ ἀδικαιολογήτως ἀπουσιάζοντι.

Ἄρθρ. 21ον.—Πᾶσα διόρθωσις γράφεται μόνον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ τετραδίου σελίδος, ἥτις πρὸς τοῦτο μόνον χρησιμεύει.

Ἄρθρ. 22ον.—Τὸ τετράδιον τῆς ἐξετάσεως παραδίδουσιν οἱ μαθηταὶ τῷ ἀρμοδίῳ καθηγητῇ καθαρῶς γεγραμμένον καὶ φέρον ἐν τῇ ἀρχῇ τὸ ὄνομα καὶ τὸν ἀριθμὸν [τῆς τάξεως αὐτοῦ. Ἡ δὲ παράλειψις τοῦ ὀνόματος ἢ τοῦ ἀριθμοῦ, ὡς καὶ ἡ δυσανάγνωστος γραφὴ, ἐλαττοῦσι τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας.

Ἄρθρ. 23ον.—Ἡ παράδοσις τοῦ τετραδίου γίνεται ἢ εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας, ἢ ἐάν τις παρατήσῃ αὐτὴν πρὸ τοῦ ὀρισμένου διὰ τὴν ἐξέτασιν χρόνου, ἢ μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ὀρισμένου χρόνου, ὅπως ἂν κρίνῃ ὁ ἀρμοδῖος καθηγητής. Οὐδενὶ δὲ μαθητῇ ἐπιτρέπεται νὰ ἐκέλθῃ τῆς αἰθύσης τῶν ἐξετάσεων πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ὀρισμένου χρόνου.

Ἄρθρ. 24 — Ὁ μὴ ὑποστὰς ἀδικαιολογήτως γραπτὴν τινα ἢ προφορικὴν ἐξέτασιν δὲν γίνεται δεκτὸς εἰς τὰς ὑπολοίπους ἐξετάσεις ἐὰν ὑπολείπωνται ἄλλαι, καὶ μένει ἐν τῇ αὐτῇ τάξει.

Ἄρθρ. 25ον.—Ὁ προβιβασμὸς τοῦ μαθητοῦ ἐφ' ἑκάστου μαθηματος ἐξαρτᾶται ἐκ τε τῶν βαθμῶν τῶν καθημερινῶν ἐξετάσεων καὶ ἐκ τοῦ ὅπου ἐξέρχεται ἡ ἀξιολογία αὐτοῦ.

σεων καὶ ἐκ τοῦ τῶν ἐνικυσίων γραπτῶν ἐξετάσεων βαθμοῦ, ὅς λογίζεται διπλοῦς· ὁ δὲ βαθμὸς τῶν ἐνικυσίων προφορικῶν ἐξετάσεων εἶναι ἰσοδύναμος τῷ τῶν καθημερινῶν.

Ἄρθρ. 26ον.—Ὁ λαδὼν τὸν βαθμὸν «μετρίως» ἐπὶ τριῶν μαθημάτων μένει ἐν τῇ αὐτῇ τάξει· ὁ δὲ ἐφ' ἑνὸς ἢ ἐπὶ δύο μαθημάτων λαδὼν τὸν αὐτὸν βαθμὸν δικαιούται νὰ παρουσιασθῇ ἐν ταῖς ἐξέτασιν εἰς δευτέρην ἐξέτασιν· ἀποτυχῶν δὲ καὶ ἐν ἐνὶ μῶνι μαθήματι, μένει ἐν τῇ αὐτῇ τάξει.

Ἐν τῇ Μεγ. τῷ Γένους Σχολῇ.

Τῆ 14 Σεπτεμβρίου 1877.

Κατ' ἐγκρίσιν τῆς Ἐφορίας.

Η ΑΙΚΤΟΥΝΣΙΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1877—78 προσερχομένων τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μεγ. τοῦ Γ. Σχολῆς βιβλίων μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν δωρητῶν.

- α] Ὁ κ. Γ. Δ. Ἀριστοκλῆς
- Κῆποι παιδικαί — Ναυμαχηματ. Ἐν Κ] ἑλλά, 1876, σ. 1. τ. 1. ὑπὸ Γ. Δ. Ἀριστοκλέους.
- Κῆποι παιδικαί — Πραγματολογία " " 1877, σ. 1. τ. 1. ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.
- Κῆποι Παιδικαί — Λογιστικὴ " " 1876, σ. 1. τ. 1. ὄμ.
- Κῆποι Παιδικαί — Μισθ. Ἐγκόλ. " " 1877, σ. 1. τ. 1. ὄμ.
- Κῆποι Παιδικαί — Ἐργόχ. καλλιτεχνικαί " " 1876, σ. 1. τ. 1. ὄμ.
- Κῆποι Παιδικαί — Παιδικαὶ διδακτικαί " " 1876, σ. 1. τ. 1. ὄμ.
- Κῆποι Παιδικαί — Πίνακες καλλιτεχ. ἔργων. 1876 σ. 1. τ. 1. ὄμ.

SISMANOGLIO MEGARO

Κήποι Παιδικοί—Πίνακες διδακτικ. παιδιῶν, 1876, σ. 1. τ. 1. ὄμ.

β] Ὁ κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ πρυτάνεως τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου Κ. Παπαρρηγοπούλου τῆ 22 ὀκτωβρίου 1872. Ἀθήναις, 1873, σ. 1. τ. 1.

Λόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 23 » 1873, ἡμέραν τῆς ἐπισήμου ἐγκαθιδρύσεως τῶν νέων ἀρχῶν τοῦ ἐθν. πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ πρ. πρυτάνεως Κ. Παπαρρηγοπούλου. Ἀθήναις, 1874, σ. 1. τ. 1.

γ] Ὁ κ. Θ. Α. Ζαΐμης

Ἐκθέσεις Θ. Α. Ζαΐμη, ἐφόρου τοῦ ἐθν. ὀρφανοτροφείου τῶν κορασιῶν, ἀπὸ 1 νοεμβρ. 1875—31 Σεπτεμ. 1876. Ἀθήναις, σ. 1. τ. 1.

Ἐκθέσεις Θ. Α. Ζαΐμη, ἐφόρου τοῦ ἐθν. ὀρφανοτροφείου κ τ λ. ἀπὸ 1 νοεμβρ. 1876—31 ὀκτωβρ. 1877. Ἀθήναις, σ. 1. τ. 1.

δ] Ὁ κ. Γ. Α. Μακκᾶς

Λόγος περὶ εὐεξίας καὶ μακροβιότητος, ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ Γ.Α. Μακκᾶ, Ἀθήναις, 1875, σ. 1. τ. 1.

Λόγος Γ. Α. Μακκᾶ, παραδιδόντος τὴν πρυτανείαν εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ Π. Ρομπότην. Ἀθήναις, 1875, σ. 1. τ. 1.

ε] Ὁ κ. Μ. Ι. Γεδεῶν

Κύριλλος Λούκαρις, μελέτη περὶ τῆς μετὰ τὴν ἄλωσιν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (1454—1638). Κωνστ]πόλει, 1876, φυλλάδιον 1, ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεῶν.

Μνημεῖα μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως, Ἀθήναις, 1878, σ. 1. τ. 1, ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεῶν.

Οἰκονομικὰ τῆς Μ. Ἐκκλησ. ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεῶν, φυλλάδιον 1.

Λόγοι ἐκφωνηθέντες ἐν τῇ κηδείᾳ Σοφοκλέους Κ. Οἰκονόμου ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεῶν καὶ Ι. Φιλήμονος. Ἀθήναις, 1877, φυλλάδιον 1.

ς] Ὁ κ. Κ. Ζαχαριάδης

Σύντομος τῆς γεν. ἱστορίας ὑπὸ Κ. Ζαχαριάδου· μέρος πρῶτον. Ἀρχαία ἱστορία· βιβλίον Γ', περιλαμβάνον τὴν ἱστορίαν τῶν Ῥωμαίων. Κ]πόλει 1878, σ. 2. τ. 2.

ζ] Ὁ μητροπολίτης πρῶην Δαρίσσης Δωρόθεος Σχολάριος Δωροθέου Σχολαρίου μητροπολ. πρῶην Δαρίσσης Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀθήναις, 1877, σ. 1. τ. 1.

η] Ὁ κ. Π. Ι. Ἀδοσίδης

Λόγος Γ. Α. Μακκᾶ, παραδιδόντος τὴν πρυτανείαν εἰς τὸν Π. Ρομπότην, Ἀθήναις, 1875, σ. 1. τ. 1.

Λόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 23 ὀκτωβρ. 1873 ὑπὸ τοῦ πρ. πρυτάνεως τοῦ ἐθνικ. πανεπιστημ. Κ. Παπαρρηγοπούλου. Ἀθήναις, 1874, σ. 1, τ. 1.

Ἀναγραφή τῶν ἐπὶ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1874—75 Ἀρχῶν τοῦ ἐθν. πανεπιστημίου κτλ. Ἀθήναις, 1874, φυλλάδ. 1.

θ] Ὁ κ. Δ. Χ. Ἰντισόπουλος

Λατινικὴ προσῳδία, ὑπὸ Δ. Ἰντισοπούλου. Κ]πόλει, 1878, σ. 2. τ. 2.

ι] Ὁ ἐν Κωνστ]πόλει Διδασκαλικὸς Σύλλογος

Προσωρινὸς Κανονισμὸς τοῦ ἐν Κωνστ]πόλει Διδασκαλικοῦ Συλλόγου. Κωνστ]πόλει, 1878.

ιά] Ὁ κ. Ἀλ. Πέκιος

Ὁ Μαυρίκιος ἢ ἡ ἐργασία, διήγημα ἠθικόν· μετάφρασις ὑπὸ Ἀλ. Πέκιου, 1877, σ. 2 τ. 2.

ιβ] Ὁ κ. Κ. Μαυρόπουλος

Ἑλλ. Ἐγκυκλοπαιδεία, ὑπὸ Μ. Ρῶτα, Κων]πόλει, 1877, σ. 1. τ. 4 εἰς δύο.

ιγ] Ὁ κ. Χ. Βουλόδημος

Ἡ διαχείρησις τῶν ἐλεῶν τῶν ἀοιδίμων ἀδελφῶν Πασχάλη ἀπὸ τοῦ 1851—1874, φυλλάδιον 1.

ιδ] Ὁ κ. Ζένης, συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ἢ «Βυζαντίς»,

Τὰ φύλλα τῆς Βυζαντιδος.

ιε] Ὁ κ. Β. Δ. Καλλιφρων, συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ὀ «Ανατολικὸς Ἀστὴρ»,

Τὰ φύλλα τοῦ Ἀνατολ. Ἀστέρος.

ις] Οἱ κκ. Σ. Βουτυρᾶς, Ι. Βρετὸς καὶ Γ. Βαφειάδης, συντάκται τῆς

ἐφημερίδος ὀ «Νεολόγος»,

Τὰ φύλλα τοῦ Νεολόγου.

- ζ] Ο κ. Δ. Νικολαΐδης, συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ἡ «Θράκη»,
Τὰ φύλλα τῆς Θράκης.
- η] Ο κ. Εὐαγγελ. Μισακλίδης, συντάκτης τῆς ἐφημ. ἡ «Ἀνατολή»,
Τὰ φύλλα τῆς Ἀνατολῆς.
- θ] Ο κ. Ἰάκωβ. Σαμιωτάκης, συντάκτης τῆς ἐφημ. ἡ «Ἀμάθεια»,
Τὰ φύλλα τῆς Ἀμαλθείας.

Ζ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

τοῦ ταμείου τῆς Βιβλιοθήκης
(ἀπὸ τῆς 1^{ης} ἰουλίου 1877 — κ' ἰουνίου 1878)

Δαπάναι.

Λίρ. Τ. πρὸς 120.

Τῷ κ. Ἀνδρ. Σπυθόρη δι' ἐξόδα τῆς Ὁργανοθήκης.	Γρ.	
	523	50
Τοῖς διανομεῦσι τῶν ἐφημερίδων διὰ τὴν 1 ^{ην} τοῦ ἔτους.	28	
Διὰ χάρτην καὶ τυπωτικὰ 600 προγραμμάτων τῶν ἐξετάσεων.	450	
Διὰ διπλότυπα εἰσιτηρίων 500 μετὰ χάρτου καὶ δε- τικῶν εἰς δύο βιβλία.	120	
Διὰ τυπωτικὰ καὶ χάρτην Ἐλέγχων 3,175 μετὰ βι- βλιοδετικῶν εἰς 40 τμήματα.	720	
Διὰ τυπωτικὰ καὶ χάρτην τῶν Ἐκθέσεων (ἐκ φύλλων τοπογραφικῶν 4 1/4 μετὰ τοῦ ἐξωφύλλου) μετὰ βιβλιοδετικῶν καὶ χάρτου ἰρίστου διὰ 100 σώματα.	1280	
Διὰ δετικὰ Λεξικοῦ λατινο-ελληνικοῦ.	10	
Δι' ἀγορὰν τῆς Γραμματικῆς Μαιθίξ 63 (6) μεδζίτια.	141	
Τῷ κ. Κ. Ὁρφανοῦδάκη διὰ σχέδια Ἰχθυογραφίας.	180	
Διὰ ταμίαις πτυχίων.	112	

3,264 50

ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ εἰς μετρητὰ.

20,830 25

γρ. 24,094 75

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

τοῦ ταμείου τῆς Βιβλιοθήκης

(ἀπὸ τῆς 1^{ης} ἰουλίου 1877 — κ' ἰουνίου 1878)

Εἰσπράξεις.

Λίρ. Τ. πρὸς 120.

ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ εἰς μετρητὰ μέχρι κ' ἰουνίου 1877.

Γρ. 13,125 75

Ἐξ ἀποδεικτικῶν ἐπιτὰ (ὑπ' ἀρ. 73, 75, 77,
80, 82, 83, 84).

» 287

Ἐκ τῶν δελτίων τοῦ ἔτους 1877—78

» 6,016

Ἐξ ἑνὸς τελειοδιδάκτου τοῦ 1876—77 μὴ
πληρώσαντος ἐγκαίρως τὸ τοῦ πτυχίου δι-
καίωμα.

» 120

Ἐκ τῶν τελειοδιδάκτων τοῦ 1877—78, λόγῳ
πτυχίου, λίραι τουρκικαὶ 45 καὶ ῥωσικὴ 1.

» 1,906

Ἐκ νομισματικῆς ὠφελείας καὶ ἐκ τόκων λίρ.
τουρκ. 22.

» 2,640

γρ. 24,094 75

SISMAGLIO
MEGARO

1218

